

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεύχος 600
Ιανουάριος
Φεβρουάριος 2002

- Θέσεις του ΣΕΒ για την κεφαλαιαγορά και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας
- Διευρύνονται οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας μετά το Ευρώ
- Οι επιχειρήσεις μπροστά στη νέα οικονομική πραγματικότητα
- Προτεραιότητες της UNICE για την εξασφάλιση της συνοχής και σταθερότητας της Ε.Ε.
- Ιστορική πρόκληση η ένταξη της Ελλάδος στη ζώνη του Ευρώ
- Προσήλωση στο σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης ζήτησε η UNICE
- Οι ΜΜΕ της ελληνικής μεταποίησης στο νέο οικονομικό περιβάλλον
- ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΕΝΘΗ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΔΡΑΚΟΣ: Οραματιστής και τολμηρός δημιουργός
- Συνεργασία ΣΕΒ και υπουργού Εθνικής Οικονομίας
- Ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά θραβεία θέσπισε η Ε.Ε.

Ο ΣΕΒ μετέχει στο διάλογο για το ασφαλιστικό σύστημα

Ο ΣΕΒ μετέχει στο διάλογο για το ασφαλιστικό σύστημα με τη βούληση να συμβάλει στην εξεύρεση βιώσιμων, συναινετικών λύσεων.

Βασική κατευθυντήρια θέση του ΣΕΒ και στο θέμα αυτό, όπως και σε όλα τα ζητήματα που τίθενται σε διάλογο των κοινωνικών εταίρων, είναι η ακόλουθη: Οι κοινωνικές αλλαγές και η εξέλιξη πρέπει να συμβαδίζουν με τις πραγματικές οικονομικές μας δυνατότητες. Αλλιώς οι αλλαγές όχι μόνο είναι σαθρές, αλλά και υπονομεύουν το μέλλον των επόμενων γενεών. Κι αυτό δεν δικαιούμαστε να το πράξουμε. Για να προχωρήσει αποτελεσματικά η κοινωνική πρόοδος πρέπει να βελτιώνονται όλα τα μεγέθη που τη στηρίζουν: τα εισοδήματα, η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα και η απασχόληση. Και θα ήταν σχήμα πρωθύστερο και υπονομευτικό για τη συνολική προσπάθεια να προχωρήσουν αλλαγές στον κοινωνικό τομέα, που συνεπάγονται κόστος, χωρίς να έχει εξασφαλιστεί παράλληλα πρόοδος στους τομείς, που εξασφαλίζουν ότι το κόστος αυτό μπορεί να αντιμετωπισθεί.

Ειδικότερα, για το ασφαλιστικό σύστημα, η σύνδεσή του με τις δημοσιονομικές δυνατότητες της χώρας είναι προφανής. Δεν είναι όμως η μόνη. Η μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος έχει επιπτώσεις σε κρίσιμα μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, όπως στην ανταγωνιστικότητα, στην ανάπτυξη, στην απασχόληση, μεγέθη τα οποία με τη σειρά τους θα καθορίσουν και τις δυνατότητες του ίδιου του ασφαλιστικού συστήματος. Γι' αυτό θεωρούμε ότι η μεταρρύθμιση της κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να αντιμετωπισθεί ως κατ'εξοχήν αναπτυξιακό πρόβλημα και όχι ως «αριθμητικό» ή «λογιστικό», που δεν λαμβάνει υπόψη την επίδραση των προτεινόμενων μέτρων στα βασικά οικονομικά μεγέθη και στην κατανομή των υποχρεώσεων και των δικαιωμάτων μεταξύ των γενεών.

Οι προτάσεις ωστόσο της Κυβέρνησης που έχουν δημοσιοποιηθεί ήδη δεν δείχνουν ότι κινούνται σε μια λογική συνολικής μεταρρύθμισης του συστήματος, που θα αντιμετώπιζε το ασφαλιστικό ως διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας. Με τις προτάσεις επιχειρούνται εσωτερικές παρεμβάσεις στο υφιστάμενο σύστημα, παρεμβάσεις που μπορεί βραχυχρονίως να είναι αποτελεσματικές, δεν φαίνεται όμως ότι μπορεί να αλλάξουν ουσιαστικά ένα σύστημα, το οποίο κάθε μια δεκαετία περιέρχεται σε κρίση και αναζητά μεθόδους διάσωσης. Και ίσως δεν είναι τη στιγμή αυτή εφικτόν να κριθούν συνολικά οι προτάσεις, καθώς δεν έχουμε δει σύνθεση της οικονομικής διαχείρισης και των ουσιαστικών ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται. ♦

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΒ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Ο πρόεδρος του Δ.Σ. του ΣΕΒ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος κατέθεσε στην Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής προτάσεις για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας

Διευκρινιστικές απαντήσεις σχετικά με τις προτάσεις του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών, οι οποίες έχουν κατατεθεί και εγγράφως, για τη βελτίωση των διατάξεων του νομοσχεδίου περί μέτρων για την ενίσχυση της κεφαλαιαγοράς και την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας που έχει καταρτίσει το υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, έδωσε ο πρόεδρος του Δ.Σ. του Συνδέσμου κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος στην Επιτροπή Οικονομικών Υποθέσεων της Βουλής που συνεδρίασε για τον σκοπό αυτό στις 20 Φεβρουαρίου 2002. Με την ευκαιρία αυτή ο κ. Κυριακόπουλος ανέπτυξε στα μέλη της εν λόγω Επιτροπής – απαντώντας σε σχετικές ερωτήσεις τους – τις βασικές θέσεις της Βιομηχανίας για τις αναγκαίες πολιτικές που πρέπει να θεσπισθούν, ώστε να δοθεί δυναμική ώθηση στην επενδυτική δραστηριότητα στη χώρα μας και ειδικότερα να διευκολυνθεί η προσέλκυση ξένων κεφαλαίων για την ενίσχυση της παραγωγής, τη βελτίωση της εγχώριας παραγωγικότητας και τη μείωση της ανεργίας.

Σχολιάζοντας γενικότερα το προωθούμενο από την Κυβέρνηση νομοσχέδιο ο κ. Κυριακόπουλος υποστήριξε ότι τα προτεινόμενα κίνητρα που εισάγει ο νόμος δεν είναι αρκετά ώστε να δοθεί ουσιαστική προώθηση στην επενδυτική δραστηριότητα. Είναι ένα πολύ μικρό βήμα, είπε, προς την πιθανώς σωστή κατεύθυνση και με ειλικρινείς προθέσεις. Είναι, όμως, ένα πάρα πολύ μικρό βήμα.

Δεν πιστεύουμε, συνέχισε, ότι με αυτόν τον νόμο θα δούμε στη χώρα μας να γίνονται ουσιαστικές επενδύσεις, ούτε πραγματικά θα αυξηθεί η παραγωγικότητα. Σίγουρα το νομοσχέδιο αυτό έχει ορισμένες θετικές διατάξεις, έχει όμως και ουσιαστικές ελλείψεις που καθιστούν σχεδόν ανενεργά όποια κίνητρα θεσπίζει για τη βιομηχανία, αφού αποκλείει από αυτά την πλειοψηφία των επιχειρήσεων.

* * *

Εξειδικεύοντας τις παρατηρήσεις του σχετικά με τις διατάξεις του νομοσχεδίου ο κ. Κυριακόπουλος ανέφερε μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

- Σε ό,τι αφορά το άρθρο 9 παρ. 1α' του νομοσχεδίου για τις συνδεδεμένες επιχειρήσεις που προήλθαν μετά την 1.1.1997 επισήμανε ότι με τη διάταξη αυτή αποκλείεται από τα κίνητρα μια μεγάλη πλειοψηφία επιχειρήσεων που θα μπορούσαν να συγχωνευθούν εκμεταλλευόμενες τα κίνητρα του νόμου. Πρόταση του ΣΕΒ είναι να μην υπάρχουν περιορισμοί, οι οποίοι δημιουργούν την αίσθηση ότι η δημόσια Διοίκηση αγνοεί τους μηχανισμούς με τους οποίους γίνονται ουσιαστικά οι συγχωνεύσεις των επιχειρήσεων.

Δεν υπάρχει καμία επιχείρηση ή υπάρχουν ελάχιστες περιπτώσεις επιχειρήσεων, οι οποίες ενώ δεν έχουν καμία διασύνδεση μεταξύ τους προχωρούν σε συγχώνευση. Σύνηθες φαινόμενο είναι κατ' αρχήν να παίρνει κανείς μια μικρή συμμετοχή, να μεγαλώνει η συμμετοχή του στην επιχείρηση και σε μεταγενέστερη φάση να προχωράει σε συγχώνευση. Άρα, αν μείνει αυτή η διάταξη ως έχει, ο νόμος θα είναι ανενεργός. Για άλλη μια φορά θα φτιάξουμε κάτι που θα ισχύσει σε ελάχιστες περιπτώσεις και δεν θα αποτελέσει κίνητρο κατά την άποψή μας.

Ένα άλλο πράγμα που χρήζει σχολιασμού είναι ότι, υπάρχει σ' αυτό το νομοσχέδιο μια πρόβλεψη για τις επιχειρήσεις που συγχωνεύονται να παραταθεί το ισχύον αφορολόγητο αποθεματικό για επενδύσεις. Πιστεύουμε ότι και αυτός ο περιορισμός, δηλαδή ότι αυτό το κίνητρο δίνεται μόνο στις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, δεν αιτιολογείται δεδομένου ότι το συγκεκριμένο κίνητρο ήταν το μεγαλύτερο κίνητρο που δόθηκε ποτέ στον ελληνικό χώρο, για να γίνουν επενδύσεις. Και η μεγάλη αύξηση των επενδύσεων που σημειώθηκε τα τελευταία τρία-τέσσερα χρόνια στην Ελλάδα πραγματοποιήθηκε κυρίως με την εκμετάλλευση αυτού του αφορολόγητου αποθεματικού, που επέτρεψε στις επιχειρήσεις να προγραμματίσουν επενδύσεις μέσα στην επόμενη τριετία.

Άρα, η πρόταση του ΣΕΒ είναι να αρθεί ο περιορισμός, ότι αυτό αφορά μόνο συγχωνευόμενες επιχειρήσεις, και να δοθεί μια παράταση στο ισχύον άρθρο 22 του ν. 1828/89, σε όλες τις επιχειρήσεις τουλάχιστον για το 2002. Φέτος το κίνητρο αυτό δεν

έχει εφαρμογή με την παλιά διάταξη. Έληξε δηλαδή στις 31.12.2001.

Και βεβαίως αντιλαμβανόμαστε ότι η Κυβέρνηση σκοπεύει να φτιάξει καινούργιο αναπτυξιακό νόμο και καινούργιο φορολογικό νόμο στους επόμενους μήνες, αλλά πιστεύουμε ότι το 2002 είναι μια χρονιά κλειδί. Πρέπει να γίνουν επενδύσεις και να προχωρήσουν οι επενδύσεις και αυτό το κίνητρο πρέπει να δοθεί σε όλες τις επιχειρήσεις, κατά την άποψή μας, όχι μόνο στις μεταποιητικές και τις βιομηχανικές, αλλά πιθανώς και στις εμπορικές οι οποίες αποκλείονται από την προηγούμενη διάταξη.

- Σχετικά με το θέμα της φορολογίας των αποζημιώσεων των εργαζομένων οι οποίοι φεύγουν από την ενεργό δράση είτε διότι συνταξιοδοτούνται είτε διότι απολύονται, όπως τόνισε ο κ. Κυριακόπουλος, το καθεστώς καθίσταται επαχθέστερο για τις επιχειρήσεις σε σχέση με ό,τι ίσχυε πριν τον νόμο αυτό.

Επειδή πιστεύουμε ότι το ποσόν της αποζημίωσης ενός μισθωτού είναι συσσωρευμένο κεφάλαιο ετών και όχι εισόδημα, θεωρούμε εύλογο και δίκαιο το ποσόν αυτό να μην επιβαρύνεται με φορολογία υπέρμετρη αλλά δίκαιη, και για τον λόγο αυτό ΓΣΕΕ και Εργοδοτικές Οργανώσεις διατύπωσαν πρόταση, ώστε το προϊόν του φόρου αυτού το οποίο είναι αμελητέο, είτε να καταργηθεί είτε να καταβάλλεται εντός μιας τετραετίας ή πενταετίας. Ο κ. Κυριακόπουλος πρόσθεσε ότι στο θέμα αυτό υπάρχει πλήρης ταύτιση με τη ΓΣΕΕ και ότι η παραπάνω πρόταση αποτελεί κοινή θέση των 500 Κοινωνικών εταίρων.

* * *

Ανακεφαλαιώνοντας τις γενικές θέσεις του ΣΕΒ για τις επενδύσεις στην Ελλάδα και την κεφαλαιαγορά γενικότερα, ο κ. Κυριακόπουλος επισήμανε ότι σήμερα στη χώρα μας δεν υπάρχει έλλειψη κεφαλαίων. Η κεφαλαιαγορά άλλωστε βοήθησε τα τελευταία χρόνια πολλές επιχειρήσεις να αντλήσουν σημαντικά κεφάλαια, τα οποία επένδυσαν. Αυτό φαίνεται, όπως είπε, καθαρά από τους καταγεγραμμένους ρυθμούς επενδύσεων μέχρι το 2000 που χαρακτηρίζονται θεαματικοί.

Από το 2001, όμως, παρατηρείται μια πτώση του ρυθμού των επενδύσεων η οποία συνεχίζεται και μέσα στο 2002, σύμφωνα με τα στοιχεία που έχουμε από το IOBE. Αυτό που λείπει παντελώς από τη χώρα μας – και πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε όλοι – συνέχισε ο κ. Κυριακόπουλος, είναι οι ξένες επενδύσεις. Δεν υπάρχουν ξένες επενδύσεις. Άλλωστε πρόσφατα δημοσιεύτηκαν και διεθνή στοιχεία. Η χώ-

ρα μας δεν τραβάει οποιονδήποτε ξένο να επενδύσει εδώ χρήματα. Αυτό είναι ένα σοβαρό θέμα που πρέπει κανείς να το δει. Δεν θα μπορέσουμε, όμως, με μια διάταξη, με έναν νόμο να λύσουμε το πρόβλημα αυτό. Αυτό απαιτεί μια αλλαγή νοοτροπίας στη χώρα μας, μια τελείως άλλη αντιμετώπιση του θέματος της ανταγωνιστικότητας.

Η Εθνική Επιτροπή Ανταγωνιστικότητας, που προτίθεται να φτιάξει η Κυβέρνηση και η οποία ήδη συνήλθε μια φορά, πρέπει να αρχίσει να λειτουργεί και να μπορέσει πραγματικά να δει τους χώρους που πρέπει να βελτιώσουμε αποκτώντας μια εθνική στρατηγική που θα κάνει τη χώρα μας πιο ανταγωνιστική.

Είμαστε σε έναν αγώνα δρόμου και ανταγωνιζόμαστε όχι μόνον τις ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και όλες τις χώρες που είναι γύρω μας. Πρέπει να το συνειδητοποιήσουμε.

* * *

Καταλήγοντας ο κ. Κυριακόπουλος τόνισε τα εξής : Το κράτος καταδιώκει τον επιχειρηματία, καταδιώκει την ιδιωτική πρωτοβουλία, καταδιώκει ουσιαστικά κάθε τι που μπορεί να αποβλέπει σ' ένα κέρδος κατά την άποψή μου συνήθως εμμέσως.

Στην πράξη όσοι έτυχε να αντιμετωπίσουν το Δημόσιο στην καθημερινή του λειτουργία, αποκομίζουν την αίσθηση ότι δεν είναι επιθυμητή η ύπαρξη μιας επιχείρησης, ότι επιχειρηματίες που προσπαθούν να πάρουν κάποια άδεια ή να υποβάλουν κάποιο δικαιολογητικό αποτελούν μια ενόχληση. Η στάση του κράτους στη μεγαλύτερη πλειοψηφία του είναι αρνητική στον ιδιώτη επιχειρηματία. Επικρατεί ακόμη η αντίληψη του κρατισμού, από την οποία δεν έχουμε καταφέρει να ξεφύγουμε ως κοινωνία. Με τη νοοτροπία που έχουμε διαμορφώσει και τη νομοθεσία που έχουμε φτιάξει είναι εξαιρετικά δύσκολο να προχωρήσει οποιαδήποτε ξένη επένδυση. ♦

Ο κ. Α. Αντωνακόπουλος αποχώρησε από τον ΣΕΒ

Μετά την εκλογή του ως Προέδρου και Διευθυνόντος Συμβούλου του ΟΤΕ Α.Ε., ο κ. Λευτέρης Αντωνακόπουλος υπέβαλε την παραίτησή του από τη θέση του Προέδρου της Εκλεστικής Επιτροπής του ΣΕΒ. Ο κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, Πρόεδρος ήδη του Δ.Σ. του ΣΕΒ, αναλαμβάνει και τα καθήκοντα του Προέδρου της Ε.Ε. του Συνδέσμου.

ΔΙΕΥΡΥΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΜΕΤΑ ΤΟ ΕΥΡΩ

Σύμφωνα με την τριμηνιαία έκθεση του IOBE, παρά τις αβεβαιότητες στη διεθνή οικονομία η καθιέρωση του ευρώ σε φυσική μορφή μπορεί να ανοίξει ουσιαστικά στον κόσμο την ελληνική οικονομία

Η 11η Σεπτεμβρίου και τα γεγονότα που επακολούθησαν είχαν άμεσες επιπτώσεις στη διεθνή οικονομία, η οποία από τις αρχές του έτους είχε εμφανίσει ενδείξεις επιβράδυνσης. Όπως αναφέρεται στην τριμηνιαία Έκθεση του IOBE για την πορεία της ελληνικής οικονομίας, μετά την τρομοκρατική επίθεση οι ενδείξεις μετατράπηκαν σε βεβαιότητες και όλες οι εκτιμήσεις τείνουν στο συμπέρασμα ότι η παγκόσμια οικονομία θα επιβραδυνθεί σοβαρά. Η κύρια όμως επίπτωση της 11ης Σεπτεμβρίου θα πρέπει να εντοπισθεί στη ραγδαία μεγέθυνση των αβεβαιοτήτων, η οποία καθιστά επισφαλή κάθε πρόβλεψη. Διαπιστώνεται παράλληλα ότι οι επιπτώσεις αυτές ήταν οριακές στην Ελλάδα, η οικονομία της οποίας, μετά την καθιέρωση του ευρώ σε φυσική μορφή αποκτά δυνατότητες σημαντικής διεύρυνσης, αν και υπόκειται και αυτή σε ισχυρότερες από κάθε άλλη χρονιά αβεβαιότητες. Αναλυτικότερα τα αποτελέσματα της επισκόπησης της ελληνικής οικονομίας το δ' τρίμηνο του 2001 καταγράφονται από το IOBE ως εξής :

Οι κατευθύνσεις της Ε.Ε. ενδείκνυται ακόμη περισσότερο για την Ελλάδα, όπου όπως φαίνεται ο ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ διατηρήθηκε υψηλός και η επιβράδυνση της οικονομίας ήταν αμελητέα. Το κλίμα στην Ελλάδα συνέχισε να επηρεάζεται περισσότερο από **εγχώριους παράγοντες**, οι οποίοι συνέτειναν στη διατήρηση μιας στάσης αναμονής των φορέων της οικονομίας, παρά το γεγονός ότι η εξέλιξη των μεγεθών της πραγματικής οικονομίας ήταν θετική το 2001 και οι προβλέψεις για το 2002 είναι αισιόδοξες, ιδιαίτερα αν συγκριθούν με τις αντίστοιχες προβλέψεις για τις υπόλοιπες οικονομίες της Ε.Ε.

Η μετάβαση στο ευρώ

Στο μέλλον, και σε μια πιο μακροχρόνια προοπτική, το κλίμα αναμένεται να επηρεασθεί καθοριστικά από την καθιέρωση του ευρώ, το οποίο δίνει ουσιαστική υπόσταση στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά. Πέρα από τη βελτίωση των μακροοικονομικών συνθηκών και την ένταση του ανταγωνισμού που συνεπάγεται η Ενιαία Αγορά, εκτιμάται ότι η καθιέρωση του ευρώ σε φυσική μορφή μπορεί να επιφέρει μακρόπνοες αλλαγές στη νοοτροπία και τις οικονομικές συμπεριφορές και να ανοίξει ουσιαστικά την ελληνική οικονομία στον κόσμο. Αυτό θα προωθήσει αποφασιστικά την επικοινωνία και την κατανόηση, θα μειώσει την αντίσταση στη νεωτερικότητα και θα διευκολύνει την πραγματοποίηση των μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται. **Με το ευρώ οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού της ελληνικής οικονομίας διευρύνονται σημαντικά.**

Η διαφορά φάσης της ελληνικής ανάπτυξης με την Ε.Ε., δηλαδή η κατά πολύ ταχύτερη άνοδος του ελληνικού ΑΕΠ, σε σχέση με τον μέσο όρο της Ε.Ε., δημιουργεί ένα βαθμό ασυμμετρίας ανάμεσα στη νομισματική πολιτική που πιθανόν να ασκήσει η ΕΚΤ και στις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας. Επειδή η πολιτική αυτή μπορεί να είναι πιο επιτακτική, υπάρχει το ενδεχόμενο υπερθέρμαν-

σης της ελληνικής οικονομίας. Για να αποτραπεί το ενδεχόμενο αυτό η δημοσιονομική και η διαρθρωτική πολιτική πρέπει να ενισχυθούν για να καλύψουν το κενό. Την περίοδο αυτή και οι διεθνείς συνθήκες επιβάλλουν αυστηρή δημοσιονομική πολιτική και ταχεία προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών.

Ο Προϋπολογισμός του 2002

Ο Προϋπολογισμός του 2002 πραγματοποιεί βήματα προς τη σωστή κατεύθυνση, δεν προχωρά όμως σε ουσιαστικές αλλαγές που θα συνιστούσαν προσαρμογή στη νέα κατάσταση. Έτσι, προβλέπει μεν επιβράδυνση της ανόδου των δαπανών, η επιβράδυνση όμως δεν φαίνεται να είναι επαρκής και το πρωτογενές πλεόνασμα, ως ποσοστό του ΑΕΠ, μειώνεται έναντι του 2001. Από την άλλη πλευρά εισάγονται μια σειρά φορολογικές ελαφρύνσεις, οι οποίες θεωρούνται ανεπαρκείς και από τις ίδιες τις δημοσιονομικές αρχές, οι οποίες προαναγγέλλουν περαιτέρω μειώσεις στο άμεσο μέλλον. Ο Προϋπολογισμός του 2002 διαχειρίζεται επιτυχώς την τρέχουσα κατάσταση, δεν θέτει όμως ιδιαίτερα **φιλόδοξους στόχους** και τα βήματα που πραγματοποιούνται στηρίζονται στις υφιστάμενες δυνατότητες, οι οποίες είναι εκ των πραγμάτων περιορισμένες, όσο δεν πραγματοποιούνται ριζικές, δομικές αλλαγές του φορολογικού συστήματος.

Οι αλλαγές αυτές θεωρούνται και από τις δημοσιονομικές αρχές αναγκαίες και προαναγγέλλονται για τα μέσα του 2002 με την αναμενόμενη φορολογική μεταρρύθμιση. Όποιες πάντως και αν είναι οι αλλαγές που θα αποφασισθούν στα πλαίσια αυτής της μεταρρύθμισης, θα ισχύσουν το 2003 και δεν θα επηρεάσουν τη δραστηριότητα του 2002.

Κινητικότητα στις Διαρθρωτικές Αλλαγές

Στον τομέα των διαρθρωτικών αλλαγών διαπιστώνεται

προσπάθεια για την προώθησή τους τόσο στο σκέλος των ιδιωτικοποιήσεων-μετοχοποιήσεων, όσο και στο ζήτημα της απελευθέρωσης των αγορών. Έτσι, μια σειρά μέτρα έχουν ήδη αποφασισθεί, ενώ προαναγγέλλεται η επέκτασή τους και κυρίως η **δημιουργία ενός νέου θεσμικού πλαισίου** που θα επιτρέψει την επιτάχυνσή τους στο μέλλον. Παράλληλα, οι ιδιωτικοποιήσεις δεν αντιμετωπίζονται πλέον ως ιδεολογικό ζήτημα, ως “αναγκαίο κακό”, αλλά ως ισχυρό μέσο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, της ανάπτυξης και της απασχόλησης. Αν η οικονομική πολιτική παραμείνει συνεπής σ’ αυτές τις γενικές αρχές τότε η αποδοχή των αλλαγών θα είναι ευκολότερη, καθώς θα καταδεικνύεται με σαφήνεια το γενικότερο όφελος, γεγονός που μπορεί να αμβλύνει σημαντικά τις αντιδράσεις, οι οποίες στο παρελθόν υπήρξαν ένας από τους σημαντικότερους λόγους των καθυστερήσεων στον κρίσιμο αυτό τομέα της οικονομικής πολιτικής.

Το 2001 η ελληνική οικονομία διατήρησε τον αναπτυξιακό της δυναμισμό και περιόρισε την απόσταση από τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης. Από τους παράγοντες που συνέβαλαν θετικά στην εξέλιξη αυτή, ο σημαντικότερος εκτιμάται πως είναι η **μείωση των επιτοκίων**, η οποία επηρέασε και τα δύο συστατικά στοιχεία της τελικής ζήτησης, κατανάλωση και επενδύσεις. Η μείωση των επιτοκίων εξηγεί ίσως και τη διαφορά φάσης μεταξύ Ελλάδας και Ε.Ε., δεδομένου ότι στην υπόλοιπη Ευρώπη τα επιτόκια είχαν μειωθεί 1-2 χρόνια ενωρίτερα. Από την άλλη πλευρά θα πρέπει να προβληματίσει η διαφαινόμενη υποχώρηση της σημασίας των **επιχειρηματικών επενδύσεων**, οι οποίες τα τελευταία χρόνια έχουν συμβάλει καθοριστικά στην πραγματοποίηση υψηλών ρυθμών ανόδου.

Αβεβαιότητες για το 2002

Η πρόβλεψη για την πορεία της οικονομίας το 2002 υπόκειται σε αβεβαιότητες ισχυρότερες από κάθε άλλη χρονιά. Η κυριότερη απ’ αυτές αφορά την πορεία της διεθνούς οικονομίας, η οποία αναμένεται να επηρεάσει με εντονότερο τρόπο την ελληνική οικονομία απ’ ό,τι το 2001. Κι αυτό διότι περιορίζεται η διαφορά φάσης, η οποία σε μεγάλο βαθμό ήταν υπεύθυνη για τη διατήρηση υψηλού ρυθμού ανόδου το 2001.

Στο εσωτερικό, παράγοντες που θα μπορούσαν να έχουν θετική επίδραση είναι οι αυξημένες **χρηματοδοτήσεις του Γ’ ΚΠΣ** και η επιτάχυνση των έργων που συνδέονται με την πραγματοποίηση των **Ολυμπιακών Αγώνων**. Σημαντικό στοιχείο είναι τέλος η οικονομική πολιτική, η οποία πρέπει να στοχεύσει: α) στην ενίσχυση της επενδυτικής δραστηριότητας, της επιχειρηματικότητας και της ανταγωνιστικότητας, β) στην προώθηση της δημοσιονομικής προσαρμογής, γ) στην ταχεία απορρόφηση των πόρων του Γ’ ΚΠΣ. Αν προωθηθούν με ταχύτητα και συνέπεια οι στόχοι αυτοί, οι οποίοι είναι και οι διακηρυγμένες επιδιώξεις της οικονομικής πολιτικής, εκτιμάται ότι μπο-

ρεί να συνεχισθεί και το 2002 η ανοδική πορεία της ελληνικής οικονομίας αν και ο ρυθμός ανόδου του ΑΕΠ προβλέπεται χαμηλότερος.

Οι κατασκευές, παράγοντας ανόδου

Το 2001 η γεωργική παραγωγή μειώθηκε και η άνοδος του ΑΕΠ στηρίχθηκε αποκλειστικά στον δευτερογενή τομέα και στις υπηρεσίες. Στον δευτερογενή τομέα ειδικότερα, η **μεταποίηση** παρουσίασε σημαντική επιβράδυνση, η οποία όμως υπερκεράσθηκε από τη μεγάλη αύξηση του προϊόντος των **κατασκευών**. Οι τελευταίες παρουσιάζουν έντονη δραστηριότητα, η οποία αποκλίνει σημαντικά από τις ευρωπαϊκές εξελίξεις και συμβάλλει ουσιαστικά στην άνοδο. Η θετική επίδραση των κατασκευών προβλέπεται ότι θα συνεχισθεί και το 2002, περιορίζοντας πιθανή επιβράδυνση στην ανάπτυξη άλλων τομέων.

Απασχόληση – Ανεργία

Το 2000 και το α’ τρίμηνο του 2001 συνεχίστηκαν οι τάσεις που χαρακτηρίζουν τα τελευταία χρόνια την εξέλιξη της **απασχόλησης** και συνοψίζονται στα ακόλουθα: Μείωση της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα. Άνοδος στον δευτερογενή και τις υπηρεσίες. Μείωση των αυτοαπασχολομένων και αύξηση των μισθωτών. Η εδραίωση αυτών των τάσεων αποτυπώνει χαρακτηριστικά τις αλλαγές στις δομές της ελληνικής οικονομίας, καθώς η απασχόληση στις υπηρεσίες καθίσταται κυρίαρχη (61% του συνόλου), ενώ μειώνεται συνεχώς το μερίδιο της αγροτικής απασχόλησης (16% του συνόλου), όπου και ο μεγαλύτερος αριθμός αυτοαπασχολομένων. Η εξέλιξη αυτή δίνει μια **“δομική” διάσταση στο πρόβλημα της ανεργίας** και εξηγεί εν μέρει τη διαφορά φάσης με τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, όπου η διαδικασία συρρίκνωσης του αγροτικού πληθυσμού έχει ολοκληρωθεί και δεν αποτελεί πηγή μεγέθυνσης της ανεργίας. Έτσι, όσο η δομή της ελληνικής οικονομίας απέχει από τις αντίστοιχες δομές των άλλων χωρών, θα απαιτούνται ταχύτεροι ρυθμοί ανόδου της οικονομικής δραστηριότητας για να απορροφώνται νέοι άνεργοι που δημιουργεί η συνεχιζόμενη μείωση της απασχόλησης στον αγροτικό τομέα.

Ο πληθωρισμός κατά το 2001

Η πορεία του πληθωρισμού κατά το 2001 φέρει στην επιφάνεια κάποια από τα δομικά προβλήματα που χαρακτηρίζουν την ελληνική οικονομία. Κύριο χαρακτηριστικό είναι η ένταση και η διάρκεια των έμμεσων επιπτώσεων από την άνοδο των τιμών του πετρελαίου κατά το 2000, που ενώ στην Ε.Ε. άρχισαν να αποσβένονται από το α’ τρίμηνο του 2001, στην Ελλάδα διατηρήθηκαν ολόκληρο το εννεάμηνο (Ιανουάριος - Σεπτέμβριος). Στην επιβράδυνση που παρατηρείται κατά το τελευταίο τρίμηνο του 2001 στην πορεία του πληθωρισμού συνετέλεσε η ραγ-

δαία πτώση στις διεθνείς τιμές του πετρελαίου. Εντούτοις οι προβλέψεις για το 2002 που αναφέρονται στη σύγκλιση του πληθωρισμού σε επίπεδο συμβατό με σταθερότητα τιμών υπόκεινται σε σοβαρές αβεβαιότητες ιδιαίτερα όσον αφορά την πορεία του εισαγόμενου πληθωρισμού. Σε αυτό θα πρέπει να προστεθεί και η εισαγωγή του ευρώ τους πρώτους μήνες του 2002, που πιθανόν να ενισχύσει την άνοδο των τιμών, ιδιαίτερα κατά το α' εξάμηνο του χρόνου.

Η ελληνική βιομηχανική παραγωγή

Τα τελευταία χρόνια η πορεία της ελληνικής βιομηχανίας παρουσιάζει σαφείς ενδείξεις **σύγκλισης** με εκείνη της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και οι διακυμάνσεις της ελληνικής βιομηχανικής παραγωγής είναι ανάλογες με εκείνες που παρατηρούνται στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό σημαίνει ότι η ελληνική βιομηχανία επηρεάζεται με εντεινόμενο ρυθμό από παράγοντες ανάλογους με αυτούς που επιδρούν στην πορεία της ευρωπαϊκής βιομηχανίας και σταδιακά λιγότερο από καθαρά εγχώρια δεδομένα.

Από τα διατιθέμενα στοιχεία προκύπτει όχι μόνο ότι η ελληνική βιομηχανική παραγωγή παρακολουθεί εκείνη της ΕΕ αλλά και ότι οι προσδοκίες των ελληνικών επιχειρήσεων συμβαδίζουν με εκείνες των ευρωπαϊκών.

Ένα δεύτερο στοιχείο που χαρακτηρίζει την πορεία της ελληνικής παραγωγής τα τελευταία χρόνια είναι η **σχετικώς ταχεία αύξησή της**, ύστερα από μια μακρά περίοδο κρίσης. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι στην περίοδο 1995-2000 η παραγωγή αυξήθηκε συνολικά κατά 25%, ενώ στην αμέσως προηγούμενη πενταετία είχε μειωθεί κατά 2,6%. Εξάλλου, όλα τα έτη, από το '95 και μετά η ετήσια μεταβολή της βιομηχανικής παραγωγής ήταν θετική. Ιδιαίτερα έντονη ήταν η άνοδος το 2000 υπερβαίνοντας το 6%.

Οι παραπάνω μακροχρόνιες τάσεις διατηρούνται και το 2001 όταν η ελληνική βιομηχανική παραγωγή παραμένει ανοδική, ο ρυθμός ανόδου όμως παρουσιάζει επιβράδυνση ανάλογη με αυτήν που παρατηρείται στο σύνολο της Ε.Ε.

Συγκεκριμένα στην περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2001 για την οποία υπάρχουν στοιχεία, ο Δείκτης Βιομηχανικής Παραγωγής παρουσίασε μέση άνοδο της τάξεως του 2%, ενώ την ίδια περίοδο του 2000 η αντίστοιχη άνοδος ήταν 6%. Ανάλογη επιβράδυνση παρουσιάζει και ο ευρωπαϊκός δείκτης βιομηχανικής παραγωγής, ο οποίος στην ίδια περίοδο του 2001 παρουσίασε μέση αύξηση 0,9%, ενώ το 2000 η αντίστοιχη αύξηση ήταν 5,3%.

Η επιβράδυνση της ανόδου του γενικού δείκτη στην περίοδο Ιανουαρίου-Οκτωβρίου 2001 ήταν αποτέλεσμα αντιτιθέμενων τάσεων στην παραγωγή των επιμέρους μεγάλων ομάδων της βιομηχανίας. Η παραγωγή **καταναλωτικών αγαθών** αυξήθηκε κατά 2,46%, σημαντικά ταχύτερα απ' ό,τι την αντίστοιχη περίοδο του 2000, συμβάλ-

οντας έτσι εντονότερα στην άνοδο του γενικού δείκτη. Από την άλλη πλευρά, η παραγωγή **διαρκών καταναλωτικών αγαθών** μειώθηκε σημαντικά με ρυθμό -4,24%. Η μεγάλη αυτή μείωση θα πρέπει να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στη μεγάλη άνοδο που παρουσίασε η παραγωγή διαρκών καταναλωτικών αγαθών τον προηγούμενο χρόνο (+17,78%), άνοδος η οποία θα πρέπει να διέυρνε σημαντικά το απόθεμα των νοικοκυριών σε διαρκή καταναλωτικά αγαθά, περιορίζοντας έτσι τη ζήτησή τους τον επόμενο χρόνο.

Τέλος, θετική επίπτωση στον γενικό δείκτη, αλλά ασθενέστερη απ' ό,τι το 2000, είχε η παραγωγή **κεφαλαίου και ενδιάμεσων αγαθών**, επηρεαζόμενη από την σχετικώς ισχυρή επενδυτική ζήτηση.

Όσον αφορά τις εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους της βιομηχανίας σημειώνεται ότι σε σύνολο 22 κλάδων οι 12 παρουσίασαν ανοδική πορεία, 8 δε εξ αυτών κινήθηκαν με ρυθμούς ταχύτερους απ' ό,τι το 2000. Ειδικότερα θα πρέπει να αναφερθούν:

Τα προϊόντα από ελαστική και πλαστική ύλη με αύξηση 8,57%, έναντι μειώσεως το 2000.

Τα μη μεταλλικά ορυκτά που παρουσίασαν σημαντική επιτάχυνση (4,17% έναντι σχεδόν στασιμότητας).

Η ανάκαμψη στον κλάδο **λοιπός εξοπλισμός μεταφορών** ύστερα από μακρά περίοδο ύφεσης.

Η μεγάλη αύξηση στον κλάδο **συσκευών ραδιοφωνίας, τηλεόρασης και υπολογιστών**.

Η αύξηση στον σημαντικό κλάδο **τρόφιμα-ποτά** που ήταν σημαντικά ταχύτερη από το 2000 (3,30% έναντι 1,97%).

Από την άλλη πλευρά σοβαρές μειώσεις της παραγωγής εντοπίζονται στους κλάδους: μηχανές γραφείων και ηλεκτρονικοί υπολογιστές, μεταφορικά μέσα, ιατρικά όργανα και όργανα ακριβείας, κλωστούφαντουργία και είδη ενδυμασίας.

Οι παραπάνω ενδείξεις επιβεβαιώνονται και από τα πρόσθετα στοιχεία που προέρχονται από τις μηνιαίες Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στη βιομηχανία του ΙΟΒΕ. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει μια συνεχής επιβράδυνση του Δείκτη Επιχειρηματικών Προσδοκιών, η οποία άρχισε από τα μέσα του χρόνου και συνεχίστηκε με εντεινόμενο ρυθμό μέχρι και τον Δεκέμβριο. Τον μήνα αυτό ο δείκτης διαμορφώθηκε σε επίπεδα που είναι τα χαμηλότερα των δύο τελευταίων ετών. Τα στοιχεία της Έρευνας Συγκυρίας επιβεβαιώνουν την επιβράδυνση της βιομηχανικής παραγωγής και αντανακλούν σε μεγάλο βαθμό τις μειούμενες εκτιμήσεις των βιομηχανιών για το επίπεδο των συνολικών παραγγελιών τους. Εξάλλου, μετριопθέστερες παραμένουν και οι προβλέψεις για τις εξελίξεις στο άμεσο μέλλον. Από την άλλη πλευρά διατηρούνται σε σχετικώς ικανοποιητικά επίπεδα ορισμένοι κρίσιμοι δείκτες, όπως ο **βαθμός χρησιμοποίησης του εργοστασιακού εξοπλισμού και οι μήνες εξασφαλισμέ-**

ΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΗ ΝΕΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σκέψεις και προβληματισμοί για το μέλλον και την επόμενη κοινωνία όπως αναπτύχθηκαν από τον Πρόεδρο του Δ.Σ. του ΣΕΒ κ. Οδυσσέα Κυριακόπουλο στο Συνέδριο της ΕΕΔΕ-ΕΕΔ

Η επιχειρηματική δράση είναι σαν μια παρτίδα σκάκι. Κερδίζει όποιος προβλέπει και προσχεδιάζει καλύτερα τις περισσότερες επόμενες κινήσεις. Με την επισήμανση αυτή ο πρόεδρος του Δ.Σ. του ΣΕΒ κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος (*) άρχισε την ομιλία του στο Συνέδριο που οργάνωσαν στις 28 Ιανουαρίου 2002 η Ελληνική Εταιρία Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΕΕΔΕ) και η Ένωση Ευρωπαίων Δημοσιογράφων (ΕΕΔ), τις εργασίες της οποίας τίμησαν με την παρουσία τους ο υπουργός Οικονομίας και Οικονομικών κ. Νίκος Χριστοδουλάκης, ο υπουργός Ανάπτυξης κ. Άκης Τσοχατζόπουλος και η κα Άννα Διαμαντοπούλου, Επίτροπος της Ε.Ε. Επέλεξα, συνέχισε ο κ. Κυριακόπουλος, να αναφερθώ στη νέα κοινωνία και όχι στη νέα οικονομία που άλλωστε πολύ αμφισβητώ πόσο νέα είναι. Η νέα κοινωνία που διαμορφώνεται, τόνισε ο κ. Κυριακόπουλος, είναι πολύ πιο κοντά απ' ό,τι φανταζόμαστε και ενέχει τρομερές ευκαιρίες αλλά και πολλούς κινδύνους για όσους δεν προσαρμοσθούν έγκαιρα στα νέα δεδομένα. Και συνέχισε ως εξής:

“Τα τελευταία χρόνια όλος ο κόσμος χρησιμοποιεί τους όρους “βιομηχανίες της γνώσης”, “εργασία της γνώσης” και “εργαζόμενος της γνώσης” χωρίς όμως να κατανοεί πλήρως τί συνέπειες έχουν για μας, για τους νέους, για τις ανθρώπινες αξίες και συμπεριφορές, για το μάντζι-μεντ των επιχειρήσεων, για την οικονομία, τις κυβερνήσεις και την πολιτική που χαράσσουμε σήμερα διαμορφώνοντας το μέλλον. Εν τούτοις, ένα πράγμα που φαίνεται ήδη ξεκάθαρα είναι ότι η ανατέλλουσα κοινωνία της γνώσης και η οικονομία της γνώσης θα διαφέρουν ριζικά από την κοινωνία και την οικονομία στο τέλος του 20ού αιώνα.

Ήρθε η ώρα να προετοιμαστούμε για την επόμενη κοινωνία. Μερικά ενδιαφέροντα ερωτηματικά που τίθενται είναι:

1. Πώς θα ζήσουμε με ένα πληθυσμό που γερνάει;
2. Είναι οι νέοι εργαζόμενοι της γνώσης, οι καπιταλιστές της νέας κοινωνίας;
3. Θα επιζήσει η επιχείρηση με τη μορφή που γνωρίσαμε τον 20ό αιώνα;
4. Πώς θα θαδίσουμε στο μέλλον;
5. Ποιές οι επιπτώσεις στο ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό σύστημα;

Οι προβλέψεις για τις πληθυσμιακές διακυμάνσεις στην επόμενη 20ετία μπορούν να γίνουν με μεγάλο δείκτη ασφάλειας διότι οι εργαζόμενοι του 2020 βρίσκονται όλοι εν ζωή αυτή τη στιγμή. Είναι επίσης γνωστό πως η πιθανή διάρκεια ζωής αυξάνεται σταθερά τα τελευταία χρόνια, άρα αυξάνεται και ο αριθμός των ηλικιωμένων ατόμων.

(*) Η εισήγηση αυτή του κ. Οδ. Κυριακόπουλου βασίστηκε σε μια έρευνα του Peter Drucker που δημοσιεύθηκε πρόσφατα στον Economist.

Σπάνια όμως αναφερόμαστε στη γρήγορη συρρίκνωση των νεοτέρων γενεών που θα προκαλέσει ακόμα μεγαλύτερη αναστάτωση, αν το ποσοστό των γεννήσεων ανά γυναίκα δεν ανακάμψει ριζικά διότι, αν μη τι άλλο, ένα τέτοιο φαινόμενο δεν παρατηρήθηκε τα τελευταία 2000 χρόνια.

Ο Economist σε ένα πρόσφατο άρθρο του αναφέρει το παράδειγμα της Γερμανίας. Μέχρι το 2030 στη Γερμανία, ο ρυθμός μείωσης του πληθυσμού κάτω των 35 ετών θα είναι περίπου διπλάσιος του ρυθμού αύξησης των ηλικιωμένων ατόμων. Δηλαδή μέσα σε 30 χρόνια οι Γερμανοί άνω των 65 χρόνων θα είναι σχεδόν ο μισός ενήλικος πληθυσμός σε σύγκριση με το τωρινό ποσοστό που είναι 1/5. Αν το ποσοστό των γεννήσεων δεν ανακάμψει από το σημερινό μόλις 1,3 ανά γυναίκα, το καθαρό αποτέλεσμα σε αριθμούς θα είναι ότι ο συνολικός πληθυσμός, 82 εκατ. σήμερα, θα μειωθεί στα 70 εκατ. μέσα σε 30 χρόνια. Και ο αριθμός των ατόμων σε ηλικία εργασίας θα μειωθεί κατά τουλάχιστον 25%, από 40 εκατ. δηλαδή σήμερα θα πέσει στα 30 εκατ. το 2030. Το Ίδρυμα Οικονομικών Ερευνών του Βερολίνου εκτιμά ότι μέχρι το 2020 η Γερμανία θα πρέπει να εισάγει κάθε χρόνο 1 εκατ. μετανάστες σε ηλικία εργασίας, για να διατηρήσει το σύνολο του ενεργού πληθυσμού στα σημερινά επίπεδα.

Οι αριθμοί είναι περίπου ανάλογοι για όλες τις υπόλοιπες χώρες (την Ιταλία, τη Γαλλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ολλανδία, τη Σουηδία) και για πολλές άλλες αναπτυσσόμενες χώρες, ακόμα και την Κίνα. Σε ορισμένες περιοχές, όπως η κεντρική Ιταλία, η νότιος Γαλλία ή η νότιος Ισπανία, τα ποσοστά των γεννήσεων είναι χαμηλότερα ακόμα κι από εκείνα της Γερμανίας ή της Ιαπωνίας. Νομίζω ότι αυτή η ανάλυση θα είχε ιδιαί-

τερο ενδιαφέρον και για τη χώρα μας, ιδιαίτερα όταν συζητάμε για αναμόρφωση του ασφαλιστικού και νομοθετούμε για να αντιμετωπίσουμε τα θέματα της απασχόλησης αλλά δυστυχώς, αν υπάρχουν, εγώ τουλάχιστον δεν έχω αξιόπιστα στοιχεία να σας παραθέσω.

Η μοναδική χώρα η οποία απ' ό,τι φαίνεται μέχρι σήμερα απέφυγε τη μοιραία αυτή εξέλιξη είναι η ΗΠΑ λόγω της μεγάλης μετανάστευσης. Όμως και στη Β. Αμερική το ποσοστό των ηλικιωμένων θα αυξηθεί τα επόμενα 30 χρόνια.

Σε οικονομικό αλλά και πολιτικό επίπεδο αυτό σημαίνει ότι η προσέλευση της μετανάστευσης θα γίνει ένας σημαντικός – και πολύ καθοριστικός – παράγοντας σε όλες τις πλούσιες χώρες. Θα απασχολήσει όλες τις παραδοσιακές κοινωνίες και πολιτικές παρατάξεις προκειμένου να διατηρηθεί το επίπεδο ανάπτυξης του πληθυσμού και του εργατικού δυναμικού.

Οι πολιτικοί παγκοσμίως και στη χώρα μας για να είναι αρεστοί υπόσχονται ότι θα διατηρήσουν **τα υπάρχοντα συνταξιοδοτικά συστήματα**, πιθανώς με μικρές τροποποιήσεις, αλλά οι ίδιοι θα έπρεπε να γνωρίζουν καλύτερα ότι σε λιγότερο από 25 χρόνια από σήμερα οι εργαζόμενοι θα πρέπει να συνεχίζουν να εργάζονται πολύ μετά τα 65 τους χρόνια, εάν η κατάσταση της υγείας τους το επιτρέπει. Και αυτό αφορά όλους μας, και ιδιαίτερα τους νέους που βρίσκονται στην αρχή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας.

Το 2030 το αργότερο, η ηλικία συνταξιοδότησης σε όλες τις αναπτυγμένες χώρες θα έχει ανέβει τουλάχιστο στα 65 χρόνια και **οι παροχές σύνταξης για τους υγιείς συνταξιούχους θα είναι αισθητά χαμηλότερες από τα σημερινά επίπεδα**. Πολύ πιθανόν, η συνταξιοδότηση σε μία προκαθορισμένη ηλικία να πρέπει να καταργηθεί για εργαζόμενους σε καλή σωματική και πνευματική κατάσταση. Αν δεν αρχίσουμε τώρα τη μεταρρύθμιση, το βάρος των συντάξεων στον ενεργό πληθυσμό θα είναι αφόρητο.

Επειδή η προσφορά νέων ανθρώπων στην αγορά εργασίας θα μειωθεί, η **δημιουργία νέων σχημάτων απασχόλησης που θα προσελκύσουν και θα κρατήσουν τους εργαζόμενους της μεσαίας ηλικίας** (ειδικά τους μορφωμένους μεσήλικες εργαζόμενους), θα είναι όλο και πιο σημαντική.

Οι Διευθύνσεις Προσωπικού των εταιρειών, που αποκαλούνται τώρα Διευθύνσεις Ανθρώπινων Πόρων, θεωρούν ακόμα δεδομένο ότι το προσωπικό μιας εταιρείας θα εργάζεται με πλήρη απασχόληση. Την ίδια υπόθεση υιοθετούν όλοι οι νόμοι, σχεδόν όλοι οι κανονισμοί εργασίας ακόμα και σχεδόν όλες οι συλλογικές συμβάσεις που ισχύουν και στη χώρα μας. Αυτό που δεν έχουμε ακόμα κατανοήσει πλήρως είναι το γεγονός ότι ένας αυξανόμενος αριθμός ανθρώπων – **οι άνω των**

50 χρόνων, εάν η κατάσταση της υγείας τους το επιτρέπει – θα συνεχίζουν να εργάζονται αλλά όχι αναγκαστικά σε πλήρη απασχόληση και όχι με ωράριο 9:00 έως 17:00. Θα ανήκουν στον ενεργό πληθυσμό κάτω από καινούργιες και διαφορετικές συνθήκες: πιθανώς με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, μερικής απασχόλησης, ως σύμβουλοι, με ειδική ανάθεση εργασίας κ.λπ. Όμως αυτό που αλλάζει ριζικά είναι ότι σε 20 έως 25 χρόνια από τώρα, πάνω από το 50% των εργαζομένων μίας εταιρείας **δεν** θα απασχολείται με συμβάσεις πλήρους απασχόλησης. Οι καινούργιοι τρόποι εργασίας για ανθρώπους άνω των 50 ετών θα γίνει το κεντρικό ζήτημα στα θέματα διαχείρισης όχι μόνο των επιχειρήσεων αλλά και όλων των οργανισμών ακόμα και αυτού του Ελληνικού κράτους, όλων όσων απασχολούν προσωπικό.

Γιατί η γνώση είναι το παν στη νέα κοινωνία

Η γνώση διαφέρει απ' όλα τα υπόλοιπα μέσα παραγωγής, στο ότι δεν μπορεί να κληρονομηθεί ή να κληροδοτηθεί. Πρέπει να την αποκτήσει κανείς από την αρχή και όλοι ξεκινούμε από το ίδιο επίπεδο αμάθειας.

Η γνώση συνεχώς φορμάρεται με τέτοιο τρόπο για να μπορεί να διδαχθεί, με άλλα λόγια να γίνει δημόσιο αγαθό. Μπορεί κανείς να έχει πάντα πρόσβαση στη γνώση από σχεδόν οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη. Τα άτομα με ιδιαίτερα προσόντα και γνώσεις στην κοινωνία της γνώσης αποκτούν μεγαλύτερη ελευθερία και κινητικότητα. Κάθε άνθρωπος έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει γνώσεις σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό ίδρυμα με κωδικοποιημένη διαδικασία εκμάθησης και όχι ως μαθητευόμενος δίπλα σ' ένα αφεντικό.

Η γνώση δεν μοιάζει με τις παραδοσιακές ειδικεύσεις, οι οποίες αλλάζουν με πολύ αργό ρυθμό. Υπάρχει ένα Μουσείο στη Βαρκελώνη που εκθέτει πολλά εργαλεία που χρησιμοποιούσαν οι ειδικευμένοι τεχνίτες στα τελευταία χρόνια της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Οι σημερινοί τεχνίτες θα τα αναγνώριζαν αμέσως, διότι δεν διαφέρουν πολύ από τα εργαλεία που χρησιμοποιούν σήμερα. Επομένως ήταν λογικό να θεωρείται για τόσους αιώνες ότι η κατάρτιση που είχε αποκτήσει κανείς μέχρι τα 17-18 χρόνια της ηλικίας του αρκούσε για μια ολόκληρη ζωή.

Αντίστροφα, η γνώση γίνεται τον 21ο αιώνα γρήγορα απαρχαιωμένη και οι εργαζόμενοι της γνώσης είναι υποχρεωμένοι να ξαναγυρίζουν τακτικά στα θρανία για να διατηρήσουν την εργασία τους. Η συνεχής εκπαίδευση των ήδη πολύ μορφωμένων εργαζομένων θα αποτελέσει ένα πυρήνα ανάπτυξης στην επόμενη κοινωνία. Αλλά ως επί το πλείστον η διδασκόμενη ύλη θα παραδίδεται με τρόπο μη παραδοσιακό: με σεμινάρια του Σαββατοκύριακου, εκπαιδευτικά προγράμματα on-line στους

Η/Υ και με διδασκαλία εξ αποστάσεως στα παραδοσιακά πανεπιστήμια. Η επανάσταση της πληροφόρησης, που αναμένεται να έχει τεράστιες επιπτώσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και των παραδοσιακών σχολών και πανεπιστημίων, θα έχει ακόμα μεγαλύτερη επίπτωση στην εκπαίδευση των εργαζομένων.

Οι εργαζόμενοι όλων των τομέων της γνώσης έχουν την τάση να ταυτίζονται με τις γνώσεις τους. Στην πλειοψηφία τους νιώθουν ότι έχουν περισσότερα κοινά σημεία με τους ομολόγους τους που ασκούν την ίδια ειδικότητα και επάγγελμα σε άλλο οργανισμό, παρά με τους συναδέλφους οι οποίοι εργάζονται σε άλλο τομέα γνώσης αλλά για την ίδια εταιρεία ή οργανισμό. Οι εργαζόμενοι αυτοί μπορεί να έχουν ένα δέσιμο με την οργάνωσή τους και να αισθάνονται άνετα, αλλά ο πρώτος όρκος πίστης που δίνουν είναι στον κλάδο της ειδικότητας στον οποίο ανήκουν.

Η αναγνώριση της σημασίας που αποκτά η γνώση και οι δεξιότητες κάθε εργαζόμενου έχει ως συνεπακόλουθο τη γενίκευση της εξειδίκευσης και οι εργαζόμενοι της γνώσης είναι ιδιαίτερα κινητικοί μέσα στο φάσμα της ειδικότητάς τους. Δεν δυσκολεύονται να αλλάξουν πανεπιστήμιο, εταιρεία, οργανισμό ή χώρα, όσο δραστηριοποιούνται και εξελίσσονται στον ίδιο χώρο γνώσης.

Όσο το ενδεχόμενο επιτυχίας αλλά και αποτυχίας αυξάνεται, οι εργαζόμενοι της γνώσης θα αποτελούν την ισχυρότερη ομάδα του συνόλου των εργαζομένων, διότι η γνώση θα είναι ο κύριος πόρος (και όχι το κεφάλαιο που ήταν τον προηγούμενο αιώνα προϋπόθεση για κάθε επιχειρηματική δράση).

Τα τρία βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας αυτής, που καλό είναι να μην ξεχνάμε, θα είναι:

1. Η έλλειψη γεωγραφικών περιορισμών διότι η γνώση ταξιδεύει ευκολότερα και από το χρήμα.

2. Κινητικότητα και προαγωγή μόνον για όποιον έχει τις αναγκαίες ικανότητες. Δεν αρκεί λοιπόν η αρχική ακαδημαϊκή μόρφωση αλλά απαιτείται όλο και περισσότερο συνεχής ενημέρωση και μετεκπαίδευση.

3. Οποιοσδήποτε θα μπορεί να αποκτήσει “το μέσο παραγωγής”, δηλαδή τη γνώση που απαιτείται για κάθε θέση εργασίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι μπορεί να διατηρήσει το συγκριτικό του αυτό πλεονέκτημα και να εξασφαλίσει την επιτυχία αν δεν παρακολουθήσει ο ίδιος τις εξελίξεις.

4. Τίποτα δεν θα μπορεί πια να εγγυηθεί μακροχρόνια την επιτυχία μας, ούτε η πολυπόθητη μονιμότητα στη χώρα μας θα είναι πια διατηρήσιμη.

Ο συνδυασμός αυτών των χαρακτηριστικών διαμορφώνουν μία κοινωνία άκρως ανταγωνιστική τόσο για τις

επιχειρήσεις, τα έθνη, τα κράτη όσο και για τους εργαζόμενους. Η τεχνολογία της πληροφορικής, αν και είναι μόνο μία από τις πολλές καινούργιες ιδιαιτερότητες της επόμενης κοινωνίας, έχει ήδη φέρει ένα πολύ σημαντικό αποτέλεσμα: Προσφέρει τη δυνατότητα της σχεδόν στιγμιαίας διάδοσης της πληροφορίας και την κάνει προσβάσιμη στον καθένα ώστε να μετατρέψει την πληροφορία σε γνώση και να την αξιοποιήσει. Ο ανταγωνισμός εντείνεται διότι το Internet πληροφορεί τους εν δυνάμει πελάτες και προμηθευτές σε οποιοδήποτε σημείο του πλανήτη για τις τιμές όλων των προϊόντων και υπηρεσιών.

Η πιο εντυπωσιακή ανάπτυξη θα παρατηρηθεί σε εργαζόμενους της γνώσης όπως “των τεχνικών επαγγελμάτων”: τεχνικοί Η/Υ, προγραμματιστές, μικροβιολόγοι σε κλινικά εργαστήρια, τεχνικοί παραγωγής, βοηθοί στα νομικά επαγγέλματα και βοηθοί στα ιατρικά επαγγέλματα. Οι εργαζόμενοι αυτής της κατηγορίας προσφέρουν ταυτόχρονα χειρωνακτική και πνευματική εργασία. Στην πραγματικότητα καταναλώνουν περισσότερο χρόνο δουλεύοντας με τα χέρια τους παρά με τον εγκέφαλό τους. Όμως για τη χειρωνακτική εργασία τους χρειάζεται μεγάλη θεωρητική γνώση, η οποία αποκτάται με ακαδημαϊκή κατάρτιση, και όχι μόνο με πρακτική εξάσκηση.

Όπως ακριβώς στον 20ό αιώνα οι ανειδίκευτοι εργάτες αποτελούσαν την κυρίαρχη κοινωνική και πολιτική δύναμη στον τομέα της βιομηχανίας, έτσι και οι τεχνικοί της γνώσης ενδέχεται να γίνουν η μεγαλύτερη κοινωνική – και ίσως πολιτική – δύναμη στις επόμενες δεκαετίες.

Ο νέος προστατευτισμός

Η δομή της νέας κοινωνίας αρχίζει να διαφέρει από τη δομή της κοινωνίας στην οποία ζούμε. Επιτρέψτε μου να σας θυμίσω τί έγινε τον 20ό αιώνα όταν διαδραματίστηκε η ραγδαία συρρίκνωση του τομέα της γεωργίας, που κυριαρχούσε στην κοινωνία για περίπου 10.000 χρόνια. Ο όγκος της σημερινής αγροτικής παραγωγής είναι τουλάχιστον 4 με 5 φορές μεγαλύτερος από τον αντίστοιχο προ 100 ετών. Συγχρόνως στην αρχή του 20ού αιώνα τα αγροτικά προϊόντα αποτελούσαν το 70% των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και η γεωργία ήταν ο τομέας με τη μεγαλύτερη συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, ενώ σήμερα το ποσοστό των αγροτικών προϊόντων έχει πέσει στο 17% των διεθνών εμπορικών συναλλαγών και ο αγροτικός πληθυσμός έχει συρρικνωθεί και αποτελεί μικρό ποσοστό του συνολικού πληθυσμού στις αναπτυγμένες χώρες.

Ο τομέας της βιομηχανίας ακολούθησε την ίδια φθίνουσα πορεία. Από τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά

η βιομηχανική παραγωγή τριπλασιάστηκε σε όγκο στις αναπτυσσόμενες χώρες και οι τιμές των βιομηχανικών προϊόντων μειώθηκαν σταδιακά. Αντίθετα το κόστος προϊόντων γνώσης – όπως είναι η ιατρική περίθαλψη και η παιδεία – τριπλασιάστηκε σε σταθερές τιμές. Σήμερα η σχετική αγοραστική δύναμη των βιομηχανικών προϊόντων σε σχέση με εκείνη των προϊόντων της γνώσης είναι μόνο το 1/5 ή το 1/6 από το αντίστοιχο πριν από 50 χρόνια. Ο αριθμός των εργαζομένων στη βιομηχανία στην Αμερική, από 35% του εργατικού δυναμικού τη δεκαετία του '50, μειώθηκε σήμερα κάτω από το μισό δηλαδή γύρω στο 16%, χωρίς να παρατηρηθεί μεγάλη κοινωνική αναταραχή. Αλλά είναι ίσως παράτολμο να ελπίζει κανείς ότι σε χώρες όπως η Ιαπωνία ή η Γερμανία, όπου οι εργάτες της βιομηχανίας αποτελούν ακόμα σήμερα το 25-30% του εργατικού δυναμικού, η μετάβαση θα είναι το ίδιο εύκολη.

Η μείωση της γεωργίας στην παραγωγή του πλούτου και ως πηγή εισοδήματος δημιούργησε τις συνθήκες για την εξάπλωση ενός προστατευτισμού για τα γεωργικά προϊόντα, σε βαθμό που κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί πριν από τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο. Πολύ πιθανό με τον ίδιο τρόπο η εξασθένηση της βιομηχανίας να πυροδοτήσει μία έξαρση προστατευτισμού για τα βιομηχανικά προϊόντα – παρόλο ότι το ελεύθερο εμπόριο βρίσκει πάντα υποστηρικτές, αλλά μόνο στα λόγια.

Μια χώρα μεταναστών

Αυτό που δίνει σήμερα το προβάδισμα στην Αμερική δεν είναι μόνο οι αριθμοί και το μέγεθος της αγοράς. Σημαντικό πλεονέκτημα της χώρας αυτής είναι ότι ξέρουν ως κοινωνία εδώ και πολλά χρόνια να ενσωματώνουν τους μετανάστες στην κοινωνία και την οικονομία τους. Πράγματι, οι πρόσφατοι μετανάστες, είτε Ισπανόφωνοι είτε Ασιάτες, ενσωματώνονται γρηγορότερα από ποτέ. Για παράδειγμα το ένα τρίτο των Ισπανόφωνων μεταναστών δεν παντρεύεται ούτε Ισπανόφωνους, ούτε μετανάστες πρώτης ή δεύτερης γενιάς.

Από τις αναπτυσσόμενες χώρες, μόνο η Αυστραλία και ο Καναδάς έχουν παρόμοια παράδοση με την Αμερική στο θέμα της μετανάστευσης.

Οι μαζικές μεταναστεύσεις του 19ου αιώνα είχαν ως προορισμό χώρους ακατοίκητους ή έρημους (όπως οι Η.Π.Α., ο Καναδάς, η Αυστραλία, η Βραζιλία). Στο τέλος του 20ού αιώνα και στη χώρα μας οι μετανάστες εγκατέλειπαν τις αγροτικές περιοχές για να εγκατασταθούν στην πόλη. Σε αντίθεση, αυτό που αλλάζει και συνειδητοποιούμε όλοι μας είναι ότι οι μετανάστες του 21ου αιώνα είναι κυρίως αλλοδαποί – σε θέματα **ισθαγένειας, γλώσσας, πολιτισμού και θρησκείας** – οι οποίοι καταφεύγουν σε κατοικημένες χώρες. Οι ευρωπαϊκές χώρες

και εμείς οι Έλληνες μέχρι σήμερα δεν κατορθώσαμε να ενσωματώσουμε αυτούς τους μετανάστες στην κοινωνία μας. Πολλοί Έλληνες ενοχλούνται όταν τα παιδιά αυτών των μεταναστών θέλουν και δικαιούνται να σκώσουν την Ελληνική σημαία.

Σε οικονομικά μεγέθη η μείωση του νεανικού πληθυσμού θα αλλάξει τις αγορές με ουσιαστικό τρόπο.

Μέχρι τη δεκαετία του 1930 κάθε χώρα είχε ποικιλία πολιτισμών και αγορών. Το κριτήριο που τις διαφοροποιούσε ήταν η ταξική προέλευση των ανθρώπων, το επάγγελμα τους, η βασική παιδεία τους και ο τόπος της κατοικίας τους (το προάστιο ή ο δρόμος). Εντούτοις, από τον 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες είχαν μόνο μία μαζική κουλτούρα και μία μαζική αγορά.

Στις αγορές του αναπτυσσόμενου κόσμου επικράτησαν οι αξίες, οι συνήθειες και οι προτιμήσεις του νεανικού πληθυσμού και σε μεγάλο βαθμό του Αμερικάνικου. Μερικές από τις πιο πετυχημένες και κερδοφόρες εταιρείες των περασμένων 50 χρόνων, όπως η Coca-Cola και η Procter & Gamble στις Η.Π.Α., η Unilever στη Μεγάλη Βρετανία και η Henkel στη Γερμανία οφείλουν σε μεγάλο βαθμό την ευημερία τους στην αύξηση του αριθμού των νέων ανθρώπων. Αλλά το ίδιο ισχύει και για την βιομηχανία αυτοκινήτων σε όλο τον κόσμο που εκμεταλλεύτηκε ορθά από το 1950 έως το 2000 την αύξηση του αριθμού των οικογενειών παγκοσμίως.

Το τέλος της μοναδικής αγοράς

Είναι βέβαιο ότι ο αριθμός των οικογενειών θα μειωθεί σταθερά στο μέλλον, εκτός εάν ενισχυθεί από μεγάλα κύματα νέων μεταναστών. Τώρα που οι δημογραφικές δυνάμεις στις αναπτυσσόμενες χώρες εξελίσσονται σε διαφορετικές κατευθύνσεις δεν μπορεί να επιβιώσει και η ομοιογένεια των αγορών: Η μαζική αγορά που αναδείχθηκε σε όλες τις οικονομίες των πλούσιων χωρών, μετά το 2ο Παγκόσμιο Πόλεμο, ήταν εξαρχής προκαθορισμένη από τη νεολαία. **Τώρα θα προσδιορίζεται από τους μεσήλικες, ή ίσως πιθανότερα θα διασπαστεί σε δύο αγορές: μία μαζική μεγάλη αγορά προσδιορισμένη από τους μεσήλικες και μία μικρότερη αγορά προσδιορισμένη από τους νέους.**

Στις ημέρες μας παρατηρούνται τέτοια φαινόμενα διάσπασης των αγορών. Η αγορά των χρηματιστηριακών υπηρεσιών, ο τομέας που γνώρισε τους μεγαλύτερους ρυθμούς ανάπτυξης τα τελευταία 25 χρόνια, έχει ήδη διασπαστεί:

1. Στην αγορά που απευθύνεται κυρίως στην κατηγορία των ανθρώπων κάτω των 45 ετών, οι οποίοι χαρακτηριστικά επένδυσαν τη δεκαετία του '90 τεράστια

ποσά κυρίως σε μετοχές high-tech, εκ των οποίων πολλές αποδείχθηκαν, πρόσφατα, φούσκες, και

2. Στην αγορά που επευθύνεται σε πελάτες συνήθως πάνω από 50 χρονών οι οποίοι επενδύουν κυρίως σε αμοιβαία κεφάλαια ή σε ομόλογα και γενικά επιδιώκουν άλλες πιο συντηρητικές τοποθετήσεις.

Όπως φαίνεται ένας άλλος επιχειρηματικός τομέας με ταχύ ρυθμό ανάπτυξης παγκοσμίως θα είναι η παροχή υπηρεσιών συνεχούς κατάρτισης και εκπαίδευσης των ήδη μορφωμένων ενηλίκων. Εμείς δυστυχώς δεν το έχουμε αντιληφθεί και κάνουμε κάθε τι για να υποβαθμίσουμε την ιδιωτική παιδεία χωρίς ουσιαστικά να αναβαθμίζουμε τη δημόσια παιδεία, όπως άλλωστε και ο πρόσφατος νόμος που μόλις την προηγούμενη εβδομάδα ψηφίστηκε από τη βουλή περιορίζοντας το διευθυντικό δικαίωμα στα ιδιωτικά σχολεία.

Συμπερασματικά

1. Η γνώση έγινε ο οικονομικός πόρος-κλειδί και ο μόνος πόρος τρομερά δυσεύρετος. Αυτό σημαίνει ότι οι εργαζόμενοι της γνώσης συλλογικά κατέχουν τα μέσα παραγωγής. Αλλά ως ομάδα είναι επίσης καπιταλιστές με την παλαιά έννοια : με τα πακέτα των μετοχών σε αμοιβαία και συνταξιοδοτικά κεφάλαια έγιναν μέτοχοι πλειοψηφίας και ιδιοκτήτες μεγάλων επιχειρήσεων στην κοινωνία της γνώσης.

2. Η αποτελεσματική γνώση είναι εξειδικευμένη. Με άλλα λόγια, οι εργαζόμενοι της γνώσης χρειάζονται και αυτοί πρόσβαση σε μία επιχείρηση, η οποία θα συγκεντρώνει επιτελεία στελεχών και θα αξιοποιεί τις διαφορετικές ειδικότητές τους για την υλοποίηση ενός κοινού τελικού προϊόντος.

3. Ο πιο καταρτισμένος καθηγητής είναι αποτελεσματικός μόνο όταν είναι μέλος του διδακτικού προσωπικού ενός σχολείου ή πανεπιστημίου. Ο πιο πετυχημένος σύμβουλος σε θέματα ανάπτυξης προϊόντων είναι αποτελεσματικός μόνο αν συναντήσει μια εταιρεία ικανή να μετατρέψει τις συμβουλές του σε πράξεις. Ο ευφύστερος προγραμματιστής χρειάζεται έναν κατασκευαστή hardware προϊόντων. Αντίστροφα βέβαια και το σχολείο χρειάζεται τον καθηγητή, η εταιρεία χρειάζεται τον ειδικό για την ανάπτυξη των προϊόντων της και ο κατασκευαστής Η/Υ χρειάζεται τον προγραμματιστή. Έτσι οι εργαζόμενοι της γνώσης γίνονται εξίσου ισοδύναμοι με τους εργοδότες, στους οποίους προσφέρουν τις υπηρεσίες τους. Η νέα κοινωνία της γνώσης είναι μία κοινωνία πρεσβύτερων και νεότερων (senior/junior) και όχι προϊσταμένων και υφισταμένων.

4. Στο μέλλον θα υπάρχουν δύο ξεχωριστές κατηγορίες εργαζομένων, αποτελούμενες αφ' ενός από εργαζόμενους κάτω των 50 ετών και αφ' ετέρου από εργαζόμενους άνω των 50 ετών. Αυτές οι δυο κατηγορίες διαφέρουν σίγουρα ως προς τις ανάγκες τους και τη συμπεριφορά τους. Η ομάδα των νεότερων σε ηλικία θα χρειαστεί το σταθερό εισόδημα μίας μόνιμης θέσης ή τουλάχιστον διαδοχικές θέσεις πλήρους απασχόλησης. Οι δε ηλικιωμένοι θα έχουν μεγαλύτερη επιλογή και θα μπορούν να συνδυάζουν παραδοσιακές θέσεις εργασίας με μη συμβατικές θέσεις και τον ελεύθερο χρόνο τους σε οποιοδήποτε συνδυασμό τούς ταιριάζει καλύτερα.

5. Πολύ πιθανό ο χωρισμός αυτός του εργατικού δυναμικού σε δυο ομάδες να ξεκινήσει από τις γυναίκες σε επαγγέλματα με τεχνικές γνώσεις (νοσοκόμες, τεχνικοί Η/Υ ή βοηθοί σε νομικά επαγγέλματα) οι οποίες ελπίζω να έχουν τη δυνατότητα να διακόψουν την εργασία τους για 10 χρόνια, προκειμένου ν' ασχοληθούν με τα παιδιά τους, και να επιστρέψουν μετά στον επαγγελματικό στίβο. Οι θέσεις εργασίας στις ειδικότητες αυτές είναι πιο προσαρμοσμένες στις ανάγκες των γυναικών που τεκνοποιούν και που έχουν μεγαλύτερο όριο ζωής.

6. Σ' αυτή τη μεγάλη διάρκεια η περίοδος εργασίας στη ζωή των ανθρώπων συχνά θα έχει διάρκεια ίσως και 50 χρόνια – πράγμα πρωτόγνωρο για την ανθρώπινη ιστορία. Και πιστεύω πως όλοι συμφωνούμε πως 50 χρόνια – θα είναι απλά πολύ μεγάλο διάστημα για ένα είδος εργασίας. Οι φράσεις “Δεύτερη καριέρα” και “Δεύτερο ήμισυ της ζωής” έχουν ήδη γίνει της μόδας στην Αμερική και στη βόρεια Ευρώπη. Όλο και περισσότερο βλέπουμε εργαζόμενους ν' αποχωρούν νωρίτερα από τη φυσιολογική ηλικία συνταξιοδότησης από τις θέσεις τους, μόλις θεμελιώσουν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματά τους. Αυτό δεν σημαίνει ότι παύουν να εργάζονται. Αντιθέτως η “δεύτερη καριέρα” τους δεν μοιάζει με κλασική σταδιοδρομία : εργάζονται πλέον ως ελεύθεροι επαγγελματίες σε free lance βάση (και συχνά ξεχνούν να το αναφέρουν στη φορολογική τους δήλωση, πράγμα που φουσκώνει κατά πολύ τα εισοδήματά τους!).

7. Μπορούμε να υποθέσουμε με σιγουριά ότι η κοινωνία του 2030 θα είναι πολύ διαφορετική από τη σημερινή. Δεν θα κυριαρχείται ούτε θα διαμορφώνεται καν από την επανάσταση της πληροφορικής, η οποία θα παίζει σημαντικό ρόλο αλλά θα είναι μόνο μία από τις πολλές νέες τεχνολογίες. Τα χαρακτηριστικά της επόμενης κοινωνίας, όπως και εκείνα των προκάτοχών της, θα είναι οι νέοι θεσμοί και οι νέες θεωρίες, οι ιδεολογίες και οι προβληματισμοί. ♦

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ UNICE ΓΙΑ ΕΞΑΣΦΑΛΙΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε.Ε.

Επιστολή της Ένωσης των Ευρωπαϊκών Βιομηχανικών και Εργοδοτικών Συνδέσμων προς τον Ισπανό πρωθυπουργό και πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Αθνάρ

Ενόψει της Εαρινής Συνόδου της Βαρκελώνης, η UNICE (Ένωση των Ευρωπαϊκών Βιομηχανιών και Εργοδοτικών Συνδέσμων) απέστειλε επιστολή προς τον Ισπανό πρωθυπουργό και πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κ. Αθνάρ – την οποία υπογράφουν οι πρόεδροι όλων των Συνδέσμων-Μελών των κρατών-μελών της Ε.Ε., – επισημαίνοντας την κρίσιμη συγκυρία για την ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία, που εμφανίζουν σαφείς ενδείξεις ύφεσης με τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις να αντιμετωπίζουν δυσκολίες. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, παρά το δυσμενές κλίμα, καλείται να αναλάβει ηγετική πορεία προς την ανάπτυξη, εφαρμόζοντας χωρίς αναβλητικότητα τις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταβολές.

Έχοντας ως κεκτημένο την Εσωτερική Αγορά και το ενιαίο νόμισμα, η Ευρώπη πρέπει να προχωρήσει με αποφασιστικούς ρυθμούς στην άμεση υλοποίηση – σε εθνικό

και ευρωπαϊκό επίπεδο – των μέτρων που έχουν ληφθεί στη Λισαβόνα για να εξασφαλισθεί η συνοχή και η σταθερή ανάπτυξη. Από την πλευρά της, η ευρωπαϊκή επιχειρηματική κοινότητα είναι αποφασισμένη να συνεχίσει να συμβάλει στη δυναμική και στην ανταγωνιστικότητα της Ε.Ε. Επίσης, η UNICE αναμένει ότι και οι υποψήφιοι προς ένταξη χώρες θα υιοθετήσουν τις στρατηγικές των αποφάσεων της Λισαβόνας προς όφελος του συνόλου της Ευρωπαϊκής οικονομίας.

Οι προτεραιότητες που θέτει η UNICE ενόψει της Συνόδου της Βαρκελώνης αφορούν την καινοτομία και επιχειρηματικότητα, την ελαστική αγορά εργασίας και τις δεξιότητες του εργατικού δυναμικού, τις βασικές υποδομές, τις χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, την εσωτερική αγορά, την αειφόρο ανάπτυξη.

Ακολουθεί το κείμενο της επιστολής της UNICE και οι

Εξοχότατε Κύριε Πρόεδρε της Ισπανικής Κυβέρνησης, Κύριε Πρόεδρε του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

“Ως μέλη του Συμβουλίου Προέδρων της UNICE, που είναι η φωνή των επιχειρήσεων στην Ευρώπη, θα θέλαμε να σας συγχαρούμε για την επιλογή των προτεραιοτήτων σας για τους επόμενους έξι μήνες, και σας ευχόμεθα μια αποδοτική Προεδρία. Η Προεδρία σας έρχεται σε στιγμή - κλειδί για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μετά από μια δύσκολη και γεμάτη προκλήσεις χρονιά για την παγκόσμια οικονομία το 2001 και με την Ευρωπαϊκή Ένωση να εμφανίζει σαφή σημάδια εξασθένησης. Σαν επιχειρηματικοί ηγέτες μπορούμε να επιβεβαιώσουμε ότι οι επιχειρήσεις συναντούν σοβαρές δυσκολίες σε πολλά κράτη-μέλη.

Η Εαρινή Σύνοδος της Βαρκελώνης τον Μάρτιο θα εξετάσει την πρόοδο που έχει γίνει από τη Σύνοδο της Λισαβόνας πριν δύο χρόνια, όταν το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο προσδιόρισε την τολμηρή φιλοδοξία να γίνει η Ε.Ε. η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία του κόσμου. Στο σημερινό δύσκολο κλίμα η Ε.Ε., η οποία είναι η 2η μεγαλύτερη οικονομία, πρέπει να είναι

σε θέση να ενεργεί ως οδηγός για οικονομική ανάπτυξη, όμως έως τώρα δεν έχει καταφέρει να ανταποκριθεί στις δυνατότητές της. Όπως εσείς πρόσφατα είπατε πολύ σωστά, η σημερινή οικονομική επιβράδυνση δεν πρέπει να χρησιμοποιηθεί ως δικαιολογία για αναβολή των αναγκαίων διαρθρωτικών μεταβολών, αλλά να ενδυναμώσει την ανάγκη για εφαρμογή τους.

Η Ευρωπαϊκή ολοκλήρωση που επετεύχθη με την Εσωτερική Αγορά και με την εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος αντιπροσωπεύει ένα τεράστιο πλεονέκτημα για την επιχειρηματική κοινότητα, υπάρχουν όμως ακόμη σημαντικές περιοχές όπου η Ευρώπη έχει ανάγκη περισσότερης απελευθέρωσης, ελαστικότητας και εναρμόνισης, που είναι αναγκαίες για την ομαλή λειτουργία της Εσωτερικής Αγοράς. Η UNICE έχει ένα σαφές μήνυμα προς το Συμβούλιο των κρατών-μελών: για να επιτύχουμε στους στόχους της Λισαβόνας είναι επιτακτικό τα συμφωνηθέντα μέτρα και οι διαρθρωτικές

μεταβολές να αποφασισθούν και να εφαρμοσθούν με τον χαρακτήρα του επείγοντος σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Η αξιοπιστία όλης της διαδικασίας σήμερα διακυβεύεται και επομένως η Σύνοδος της Βαρκελώνης πρέπει να αποτελέσει το βήμα προς τα εμπρός. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας δυναμικής και ανταγωνιστικής Ε.Ε., δημιουργώντας θέσεις εργασίας και ευημερίας – σήμερα στην Ε.Ε. των 15 κρατών-μελών, αύριο περισσότερων.

Στο πλαίσιο της διεύρυνσης, χαιρετίζουμε την απόφαση να εμπλακούν οι υποψήφιοι χώρες στη διαδικασία της Λισαβόνας. Πιστεύουμε ότι όσο γρηγορότερα οι υποψήφιοι χώρες υιοθετήσουν τη στρατηγική της Λισαβόνας, τόσο περισσότερα οφέλη θα υπάρξουν για την ανταγωνιστικότητα όλης της Ευρώπης. Για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, η καλή λειτουργία της Εσωτερικής Αγοράς είναι υψίστης σημασίας και οι αποφάσεις εισδοχής που θα ληφθούν τον Δεκέμβριο του 2002 πρέπει

ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ – ΒΕΒΛΙΘΕΙΣ

να στηριχθούν στην αξία κάθε υποψήφιας χώρας και στην ανταπόκρισή της στα κριτήρια εισδοχής.

Από τον Μάρτιο του 2002, οι Ευρωπαϊκές Σύνοδοι θα εξετάσουν επίσης την κατεύθυνση της στρατηγικής για σταθερή ανάπτυξη της Ε.Ε. Η UNICE εφιστά την προσοχή ότι

η ατζέντα δεν θα πρέπει να εξασθενεί το πνεύμα της Λισαβόνας, λαμβανομένης υπόψη της αποφασιστικής σημασίας που έχει μία ανταγωνιστική και καινοτόμα οικονομία για σταθερή ανάπτυξη.

Η UNICE προσδοκά να παίξει ενεργό ρόλο στην εφαρμογή της ατζέντας

της Λισαβόνας. Ελπίζουμε ότι θα έχουμε την ευκαιρία να συζητήσουμε μαζί σας τις προτεραιότητές μας πριν από τη Σύνοδο της Βαρκελώνης. Επισημαίνουμε τα μηνύματα - κλειδιά στο συνημμένο, που θα είναι η βάση της εκτεταμένης συνεισφοράς μας στη Σύνοδο της Βαρκελώνης”.

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ UNICE ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΝΟΔΟ ΤΗΣ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ

Καινοτομία και επιχειρηματικότητα

Τα κράτη-μέλη πρέπει να δημιουργήσουν ένα νομοθετικό πλαίσιο που θα μειώσει το διοικητικό πλέγμα, ειδικότερα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που θα επιτρέπει στους επιχειρηματίες να επικεντρώνονται στη δημιουργία ευημερίας παρά να αναλώνονται στη γραφειοκρατία. Οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ένιωσαν απογοήτευση από την αποτυχία των κρατών-μελών να συμφωνήσουν σε μία ανταγωνιστική κοινοτική πατέντα και αναμένουν από την Ισπανική Προεδρία να επιλύσει αυτό το πρόβλημα.

Αγορά εργασίας και απόκτηση δεξιοτήτων

Η Ευρώπη έχει ανάγκη περισσότερο δυναμικής και ελαστικής αγοράς εργασίας, με αυξημένη γεωγραφική και επαγγελματική κινητικότητα εργαζομένων, με δίκτυα κοινωνικής ασφάλισης που να είναι φιλικά προς την απασχόληση καθώς και σταθερά συνταξιοδοτικά συστήματα. Προκειμένου η Ευρώπη να ανταποκριθεί στις δυνατότητες ανάπτυξης της και να παράσχει εργασία για όλους τους πολίτες της, είναι απαραίτητο να βελτιώσει το σύστημα βασικής εκπαίδευσης έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς, ενθαρρύνοντας τις εταιρίες να αναπτύξουν τις ικανότητες του εργατικού δυναμικού τους και στηρίζοντας τις προσπάθειες των εργαζομένων να αναπτύξουν συνεχώς τις δεξιότητές τους σε όλη τη διάρκεια του βίου.

Βασικές υποδομές

Η Ευρώπη έχει ανάγκη από ολοκληρωμένα και λειτουργικά δίκτυα που να είναι ανοικτά και ανταγωνιστικά. Το πλήρες άνοιγμα στον ανταγωνισμό των μεταφορών, της ενέργειας, των ταχυδρομικών και τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών πρέπει να ολοκληρωθεί εντός συγκεκριμένων και βραχυπρόθεσμων προθεσμιών.

Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες

Η Ευρώπη έχει ανάγκη ισχυρής αγοράς χρηματοοικονομικών υπηρεσιών παρέχοντας ανταγωνιστικά την πρόσβαση σε κεφάλαια για εταιρίες όλων των μεγεθών και ταυτόχρονα το πλαίσιο για ένα υγιές συνταξιοδοτικό σύστημα. Χωρίς περαιτέρω ολοκλήρωση των χρηματοοικονομικών

αγορών, η ενιαία αγορά δεν θα μπορέσει να εκμεταλλευθεί τα πλεονεκτήματά της. Οι προτάσεις Lamfalussy και οι ενέργειες του Financial Services Action Plan αποτελούν ουσιώδες μέρος της ατζέντας της Λισαβόνας και πρέπει να παραμείνουν ως προτεραιότητα. Τα κράτη-μέλη πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι στόχοι για εφαρμογή του Financial Services Action Plan δεν θα εξουδετερωθούν από ανεπαρκή πολιτική αποφασιστικότητα. Η ανεύρεση χρηματοδότησης παραμένει μία από τις σοβαρότερες προκλήσεις για πολλές ευρωπαϊκές επιχειρήσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό η αναθεώρηση της νέας συμφωνίας Basel Capital Accord και των προτάσεων για σχετική οδηγία, καθώς επίσης και της προταθείσης οδηγίας για το single prospectus να μην δημιουργήσουν περισσότερες δυσκολίες για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και ειδικότερα για τις μικρομεσαίες.

Εσωτερική αγορά

Η Σύνοδος της Λισαβόνας ζήτησε οικονομικές μεταβολές προς μία πιο ολοκληρωμένη και πλήρως λειτουργούσα εσωτερική αγορά και ένα χρόνο αργότερα στη Στοκχόλμη τα κράτη-μέλη έθεσαν ως προτεραιότητα τη δημιουργία μιας πιο αποδοτικά λειτουργούσης εσωτερικής αγοράς των υπηρεσιών. Η ενιαία αγορά είναι το κέντρο βάρους της ευρωπαϊκής οικονομίας και στηρίζει την απόδοσή της. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς παραμένει ο κύριος στόχος ώστε οι ευρωπαϊκές εταιρίες να λειτουργούν και να ανταγωνίζονται αποτελεσματικά σε διασυνοριακό επίπεδο. Το 10% των οδηγιών ακόμη δεν έχουν γίνει νόμοι σε όλα τα κράτη-μέλη, ενώ το 1/3 των ενεργειών με στρατηγικούς στόχους για την εσωτερική αγορά δεν ολοκληρώθηκαν μέσα στις προθεσμίες του 2001.

Αειφόρος ανάπτυξη

Τα κράτη-μέλη πρέπει να παροτρύνουν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να προχωρήσει με το πλάνο ενεργειών για καλύτερη νομοθεσία – ως προς το οποίο έχει δοθεί υπόσχεση για τον Ιούλιο του 2002 – έτσι ώστε να εφαρμοσθεί μία ουσιαστική νομοθετική μεταρρύθμιση που θα εξασφαλίσει την απαραίτητη προσοχή στην αειφόρο οικονομική ανάπτυξη, η οποία αποτελεί τη βάση μακροχρόνιας κοινωνικής και περιβαλλοντικής ευημερίας. ♦

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗ Η ΕΝΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΖΩΝΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ

*Ομιλία του Γενικού Γραμματέα του Δ.Σ. του ΣΕΒ κ. Χρήστου Φυρογένη στην
ετήσια Συνέλευση των μελών του Συνδέσμου Θεσσαλικών Βιομηχανιών*

Στην Ελλάδα πολλοί ίσως θεωρούν την εισαγωγή του ευρώ σαν μια απλή νομισματική αλλαγή, η οποία γρήγορα θα αφομοιωθεί από την ελληνική οικονομία, χωρίς σημαντικές διαταραχές. Βεβαίως το ευρώ είναι και αυτό. Και αξίζει να σημειωθεί ότι η πρακτική μετάβαση υπήρξε ιδιαίτερα επιτυχής κυρίως χάρη στη σοβαρή προετοιμασία που συντονίστηκε από την Τράπεζα της Ελλάδος και την ενεργό συμμετοχή του ΣΕΒ, ο οποίος με εκδηλώσεις, υπομνήματα και συμμετοχές σε διάφορες επιτροπές συνέβαλε αποφασιστικά στην έγκαιρη ενημέρωση των επιχειρήσεων για την ομαλή μετάβαση στο νέο νόμισμα. Το ευρώ όμως είναι κάτι πολύ παραπάνω από ένα νέο νόμισμα που αντικαθιστά το παλαιό. Είναι το απαραίτητο συμπλήρωμα μιας Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς, η οποία άρχισε να δημιουργείται με την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, υλοποιήθηκε με την Ενιαία Πράξη του 1992 και ολοκληρώνεται τώρα με την εισαγωγή ενός κοινού νομίσματος, με το οποίο θα διεξάγονται όλες οι συναλλαγές μέσα στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά. Με άλλα λόγια, η εισαγωγή του ευρώ και στην ελληνική οικονομία σηματοδοτεί κυρίως την οριστική, ουσιαστική και πλήρη ένταξή μας στην Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά, της οποίας γινόμαστε τώρα αναπόσπαστο μέρος.

Με τις επισημάνσεις αυτές χαιρέτησε τις εργασίες της ετήσιας Συνέλευσης των μελών του Συνδέσμου Θεσσαλικών Βιομηχανιών, που πραγματοποιήθηκαν στη Λάρισα στις 10 Φεβρουαρίου 2001, ο Γενικός Γραμματέας του Δ.Σ. του ΣΕΒ κ. Χρήστος Φυρογένης και πρόσθεσε ότι το ιστορικό αυτό γεγονός, μπορεί να αλλάξει ριζικά την πορεία της ελληνικής οικονομίας στο άμεσο μέλλον, γιατί με την ένταξή μας στην αγορά αυτή η ελληνική οικονομία ανοίγει οριστικά στον υπόλοιπο κόσμο και θα λειτουργεί μέσα σε συνθήκες τελείως διαφορετικές από εκείνες που επικρατούσαν μέχρι πρόσφατα. Και το κυριότερο : οι συνθήκες αυτές είναι κοινές για όλες τις οικονομίες της ευρωζώνης και θα αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Οι συνθήκες αυτές, όπως τόνισε ο κ. Φυρογένης, καθορίζονται από τα ακόλουθα :

- Πλήρης ελευθερία στη διακίνηση εμπορευμάτων, υπηρεσιών, ατόμων και επιχειρήσεων.
- Εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου για τις ενδοευρωπαϊκές ανταλλαγές.
- Δημιουργία νέων χρηματοπιστωτικών αγορών και πολλαπλασιασμός των δυνατοτήτων πρόσβασης σε πηγές χρηματοδότησης.

- Κοινή νομισματική πολιτική προσανατολισμένη στη διατήρηση της νομισματικής σταθερότητας.

- Περιορισμοί στη δημοσιονομική πολιτική κάθε χώρας, όπως ορίζουν τα Σύμφωνα Σταθερότητας και Ανάπτυξης – απαραίτητο συμπλήρωμα του ευρώ.

- Συνεχής διεύρυνση των πεδίων του ανταγωνισμού με το βαθμιαίο άνοιγμα κλειστών τομέων και επαγγελματιών και την άρση των υφισταμένων εμποδίων.

Οι συνθήκες αυτές, συνέχισε ο κ. Φυρογένης, αναμένεται να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, να διευκολύνουν τη χρηματοδότηση επενδύσεων και να καταστήσουν τις χώρες της ευρωζώνης ελκυστικότερες για άμεσες ξένες επενδύσεις. Αυτόνομη είναι βέβαια ότι καθώς οι συνθήκες αυτές αφορούν όλες τις χώρες της ευρωζώνης, ο ενδοευρωπαϊκός **ανταγωνισμός** θα ενταθεί, καθώς όχι μόνο γίνεται πιο εύκολος αλλά **κυρίως πιο ορατός**, δεδομένου ότι αφορά τώρα άμεσα ολόκληρους πληθυσμούς.

Για να εκμεταλλευθούμε συνεπώς τα πλεονεκτήματα της Ενιαίας Αγοράς, που ολοκληρώθηκε

με το ευρώ, πρέπει να βελτιώνουμε συνεχώς την ανταγωνιστική μας θέση σε όλους τους τομείς.

Συνεχίζοντας την ομιλία του ο κ. Φυρογένης τόνισε ότι, **στόχος μας και μέσα στην ONE παραμένει η πραγματική σύγκλιση, η ταχύτερη δηλαδή ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας σε σχέση με τις άλλες χώρες της ευρωζώνης.** Ταχεία όμως ανάπτυξη δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς συνεχείς βελτιώσεις της ανταγωνιστικότητας. Γι' αυτό δεν πρέπει να αντιμετωπίζουμε την πραγματική σύγκλιση ως μια απλή ποσοτική προσέγγιση του κατά κεφαλήν εισοδήματος της χώρας μας με εκείνο του μέσου όρου της Ένωσης. Για την Ελλάδα **πραγματική σύγκλιση είναι μια συνεχής διαδικασία προσέγγισης με τις άλλες χώρες σε όλους τους τομείς της οικονομικής και κοινωνικής ζωής.**

Με άλλα λόγια, η πραγματική σύγκλιση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί με κάποιες συγκεκριμένες επιλογές τις οποίες ακολουθούμε με συνέπεια, όπως συνέβη με την ονομαστική σύγκλιση. Τώρα απαιτείται ολόπλευρη κινητοποίηση όλων των δυνάμεων της οικονομίας για την πραγματοποίηση ριζικών αλλαγών και μεταρρυθμίσεων, που θα κάνουν την ελληνική οικονομία πιο ανταγωνιστική. Η πραγματική σύγκλιση είναι υπόθεση όλων μας :

- Οι **επιχειρήσεις** δεν έχουν άλλο δρόμο από τον συνεχή εκσυγχρονισμό τους και την προσαρμογή τους στα δεδομένα της νέας αγοράς. Η ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους καθίσταται τώρα πρωταρχικός μας στόχος και πρέπει κάθε επιχείρηση να την επιδιώξει δυναμικά υιοθετώντας νέους επιχειρηματικούς ορίζοντες.

- Τα **άτομα** δεν μπορούν να υπολογίζουν πια σε πρακτικές προστασίας και ειδικών προνομίων που δεν θα έχουν κανένα νόημα στο ανταγωνιστικό περιβάλλον. Πρέπει τώρα να αποδεχθούν και να υιοθετήσουν μια νέα νοοτροπία, ένα νέο ήθος, το ήθος του ανταγωνισμού.

- Οι **οργανώσεις των επιχειρήσεων** πρέπει να επισημαίνουν τους κινδύνους και τις ευκαιρίες, να

ενημερώνουν άμεσα τις επιχειρήσεις, να βοηθούν, με όλα τα μέσα που έχουν στη διάθεσή τους, στην επικράτηση νέων επιχειρηματικών πρακτικών που θα ανταποκρίνονται στις νέες συνθήκες. Και να συνεχίσουν να παρεμβαίνουν δημόσια προτάσσοντας πάντα τον ύψιστο βασικό στόχο : τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

- Η **Κυβέρνηση** τέλος από την πλευρά της έχει ένα τριπλό καθήκον :

- Πρώτον** να διαφυλάξει τους όρους και τις προϋποθέσεις που οδήγησαν την ελληνική οικονομία στην ONE. Αυτό σημαίνει κατ' αρχάς τη διατήρηση της νομισματικής σταθερότητας. Γιατί αν μετά την ένταξη στην ONE ο πληθωρισμός στην Ελλάδα κινηθεί ταχύτερα απ' ό,τι στις άλλες χώρες, το πλήγμα για την ανταγωνιστικότητα θα είναι άμεσο και οι συνέπειες για το βιοτικό μας επίπεδο καταστροφικές.

- Παράλληλα, πρέπει να συνεχισθεί με πιο αποφασιστικούς ρυθμούς η προσπάθεια για μείωση του Δημοσίου χρέους, που θα απελευθερώσει νέους πόρους, για την ανάπτυξη.

- Δεύτερον**, να επιταχύνει τον εκσυγχρονισμό όλων των παρωχημένων δομών της οικονομίας και της κοινωνίας : Στις αγορές, στο Κράτος, στη Δημόσια Διοίκηση, στην Εκπαίδευση.

- Τρίτον**, να εξασφαλίσει ότι οι κοινοτικές ενισχύσεις του Γ' ΚΠΣ θα χρησιμοποιηθούν αποδοτικά για την προώθηση του στόχου για τον οποίο δίνονται : την άμβλυση των αποκλίσεων ανάμεσα στις περιφέρειες της Ενιαίας Αγοράς.

Καταλήγοντας, ο κ. Φυρογένης τόνισε ότι αν σταθούν όλοι με αποφασιστικότητα σ' αυτές τις επιλογές, η ένταξη στη ζώνη του ευρώ μπορεί να διευκολύνει σημαντικά την ενσωμάτωσή μας στην παγκόσμια αγορά και να συμβάλει στην ταχύτερη σύγκλιση. Ο δρόμος ασφαλώς δεν είναι ούτε εύκολος, ούτε σύντομος. Το τελικό αποτέλεσμα όμως εξαρτάται από εμάς τους ίδιους, από το πώς θα απαντήσουμε στη νέα μεγάλη ιστορική πρόκληση που αντιμετωπίζουμε σήμερα. ♦

ΠΡΟΣΗΛΩΣΗ ΣΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΖΗΤΗΣΕ Η UNICE

Σχετική επιστολή απέστειλε προς το Συμβούλιο των υπουργών Οικονομικών και Οικονομίας ECOFIN

Η UNICE, η φωνή του Ευρωπαϊκού επιχειρηματικού κόσμου (*), με Ανακοίνωση την οποία εξέδωσε μία ημέρα πριν από τη σύγκληση του ECOFIN στις 12.2.2002, ζήτησε από το Συμβούλιο των υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών να σεβαστεί τους κανονισμούς του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και να συζητήσει το ενδεχόμενο έκδοσης πρώτης προειδοποίησης προς τη Γερμανία και την Πορτογαλία, όπως έχει προτείνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Και οι δύο αυτές χώρες απέτυχαν κατά πολύ να τηρήσουν τους στόχους που είχαν τεθεί για τον Προϋπολογισμό στα προγράμματα Σταθεροποίησης. Στην αντίθετη περίπτωση – τονίζεται στην Ανακοίνωση – θα δοθεί εσφαλμένο πολιτικό στίγμα, με αρνητικές επιπτώσεις για την Ευρωπαϊκή οικονομία.

Ο σκοπός του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης είναι να αποφεύγονται οι αντιθέσεις μεταξύ των θέσεων των εθνικών Προϋπολογισμών και της νομισματικής σταθερότητας στη ζώνη του ευρώ – λέει η UNICE στην απόφασή της, στην έκδοση της οποίας ενεργό συμμετοχή είχε και ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ). Ο αξιόπιστος συντονισμός της πολιτικής των κρατών-μελών είναι απαραίτητο στοιχείο αν

(*) Η UNICE είναι το επίσημο όργανο εκπροσώπησης 16 εκατομμυρίων μικρών, μεσαίων και μεγάλων επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ευρώπη και απασχολούν πάνω από 106 εκατ. εργαζόμενους. Η UNICE (δραστηριοποιείται στην Ευρώπη από το 1958) έχει 34 μέλη (σύνδεσμοι βιομηχανιών και εργοδοτών) από 27 χώρες που συνεργάζονται για την επίτευξη ανάπτυξης και ανταγωνιστικότητας στην Ευρώπη.

πρόκειται να επιτευχθούν τα οφέλη που αποφέρει το ενιαίο νόμισμα.

Οι κανόνες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης είναι σαφείς. Η προκειμένη περίπτωση αποτελεί την πρώτη πραγματική δοκιμή αυτών των κανόνων. Η UNICE ζητά από τα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν τους κανόνες που έχουν όλα προσυπογράψει. Αν δεν επιβληθεί αυστηρή εφαρμογή, θα υπονομευθεί η αξιοπιστία του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με αρνητικές επιπτώσεις για τη σταθερότητα του μακροοικο-

νομικού πλαισίου. “Τυχόν υπονόμευση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης θα αποτελούσε κακό πολιτικό στίγμα, μόλις έναν μήνα πριν τη Συνάντηση Κορυφής στη Βαρκελώνη, κατά την οποία οι πολιτικές ηγεσίες των κρατών-μελών θα συνέλθουν για να εκτιμήσουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί στα πλαίσια του στόχου να καταστεί η Ευρώπη η πιο ανταγωνιστική περιοχή του κόσμου έως το 2010”, δήλωσε ο κ. Philippe de Buck, Γενικός Γραμματέας της UNICE. ♦

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ Ν.Δ. ΜΕ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΣΕΒ

Αντιπροσωπεία της Νέας Δημοκρατίας είχε σήμερα (15.2.2002) συνάντηση με τη Διοίκηση του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ) στα Γραφεία του Συνδέσμου. Στη συνάντηση συμμετείχαν από τη Ν.Δ. ο καθηγητής κ. Γιώργος Αλογοσκούφης, Βουλευτής Αθηνών και Συντονιστής της ΔΟΕ Οικονομικών Υποθέσεων, και οι κ. Ηλίας Καλλιώρας, Βουλευτής Φθιώτιδας – Αναπληρωτής Υπεύθυνος Τομέα Εθνικής Οικονομίας, Αθανάσιος Νάκος, Βουλευτής Μαγνησίας – Υπεύθυνος του Τομέα Ανάπτυξης, Νικόλαος Νικολόπουλος, Βουλευτής Αχαΐας – Υπεύθυνος Τομέα Εθνικής Οικονομίας, Ιωάννης Παπαθανασίου, Βουλευτής Επικρατείας – Αρμόδιος του Τομέα Ανάπτυξης για θέματα μΜΕ, Αδάμ Ρεγκούζας, Βουλευτής Θεσσαλονίκης – Υπεύθυνος Τομέα Οικονομικών, και Θεόδωρος Σκρέκας, Βουλευτής Τρικάλων – Αναπληρωτής Υπεύθυνος Τομέα Οικονομικών.

Εκ μέρους του ΣΕΒ παρέστησαν ο πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, ο πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Λευτέρης Αντωνακόπουλος, ο αντιπρόεδρος κ. Νίκος Αναλυτής, ο ταμίας του Δ.Σ. κ. Χάρης Κυριαζής, ο πρόεδρος της Ε.Ε.Χ.Α.Α. κ. Πάνος Δράκος, και ο κ. Γιάννης Δραπανιώτης, Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου.

Κατά τη συνάντηση συζητήθηκαν οι θέσεις των δύο πλευρών οι σχετικές με θέματα δημοσιονομικής εξυγίανσης, με τη φορολογική μεταρρύθμιση, την προώθηση των αποκρατικοποιήσεων, τη διαχείριση των κοινοτικών πόρων και την πορεία του Γ' ΚΠΣ. Ιδιαίτερη αναφορά έγινε στο Ασφαλιστικό, ένα θέμα που απασχολεί τους κοινωνικούς εταίρους αλλά και τα Κόμματα.

Η συζήτηση είχε ιδιαίτερη χρησιμότητα στο να αντιληφθούν οι δύο πλευρές τις εκατέρωθεν θέσεις, συμφωνήθηκε δε ότι είναι επιθυμία και των δύο πλευρών να επαναλαμβάνονται οι συναντήσεις σε τακτικά διαστήματα, ώστε να υπάρχει καλύτερη αλληλοενημέρωση σε θέματα κοινού ενδιαφέροντος. ♦

ΕΚΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΗΣ Κ.Ε. ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΚΑΝ ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΤΟΥ ΣΕΒ

Στο πλαίσιο των επαφών που έχει δρομολογήσει ο Γραμματέας της Κεντρικής Επιτροπής του ΠΑΣΟΚ κ. Κώστας Λαλιώτης με επαγγελματικές οργανώσεις και θεσμικούς φορείς, επισκέφθηκε την Τρίτη 5.2.2002 τα γραφεία του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών και είχε μακρά συζήτηση με το προεδρείο του ΣΕΒ. Τον κ. Λαλιώτη συνόδευαν η κα Μιλένα Αποστολάκη, Μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΠΑΣΟΚ, ο κ. Λάμπρος Κανελλόπουλος, Γραμματέας Τομέα Κοινωνικής Πολιτικής και ο κ. Πέτρος Λάμπρου, Γραμματέας Τομέα ΕΒΕ. Εκ μέρους του ΣΕΒ στη συνάντηση παρέστησαν ο Πρόεδρος του Δ.Σ. κ. Οδυσσέας Κυριακόπουλος, ο Πρόεδρος του ΣΕΒ κ. Λευτέρης Αντωνάκοπουλος, ο Αντιπρόεδρος κ. Νίκος Αναλυτής, ο κ. Νίκος Ταβουλάρης, Μέλος του Δ.Σ., και ο κ. Γιάννης Δραπανιώτης, Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου.

Κατά τη συνάντηση αυτή δόθηκε η ευκαιρία να γίνει ευρεία ανταλλαγή απόψεων και να συζητηθούν θέματα που απασχολούν την επιχειρηματική κοινότητα, αλλά και γενικότερα την ελληνική οικονομία και κοινωνία, ιδιαίτερα μετά την ένταξή μας στην ΟΝΕ.

Κρίσιμα θέματα όπως η επιτάχυνση των διαρθρωτικών μεταβολών, η άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ο εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης, η αξιοποίηση των κοινοτικών πόρων, η ευελιξία της εργασίας, το ασφαλιστικό ζήτημα, η ανάπτυξη, η παραγωγικότητα, η ανταγωνιστικότητα, η απασχόληση, η κοινωνική συνοχή, θα πρέπει να αποτελέσουν στόχους όλων των υγιών δυνάμεων του τόπου, για να προχωρήσουμε ως κοινωνία και ως Έθνος.

Ο κ. Λαλιώτης εξεδήλωσε την πρόθεσή του να θεσμοθετήσει συχνές επαφές με τους κοινωνικούς εταίρους στο πλαίσιο ενός συνεχούς κοινωνικού διαλόγου και υποσχέθηκε ότι συναντήσεις, όπως η σημερινή, θα γίνονται τουλάχιστον τρεις φορές το χρόνο.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών πάντοτε ενθαρρύνει και επιδιώκει πιο συχνές συναντήσεις και διαβουλεύσεις με όλα τα κόμματα, γιατί πιστεύει ότι όλες οι πολιτικές δυνάμεις, είτε είναι κυβέρνηση είτε όχι, θα πρέπει να διαλέγονται με τις παραγωγικές τάξεις της χώρας πιο συχνά, για να ενημερώνονται άμεσα για τους προβληματισμούς τους, και έτσι όλοι μαζί να συνεισφέρουν στην επίλυση ζωτικών θεμάτων της ελληνικής οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα. ♦

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ ΜΕ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΙΚΑ

Σημαντική συνάντηση στελεχών επιχειρήσεων-μελών του ΣΕΒ με υψηλόβαθμα στελέχη του ΙΚΑ πραγματοποιήθηκε στις 15.2.2002 με πρωτοβουλία του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών και στόχο τη διευκρίνιση εκ μέρους του ΙΚΑ πολλών ερωτημάτων και δυσχερειών που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του νέου συστήματος εφαρμογής και συμπλήρωσης της Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης.

Στη συνάντηση αυτή μετείχαν περίπου 150 στελέχη επιχειρήσεων που είχαν την ευκαιρία να θέσουν πλείστα ερωτήματα και να λάβουν απαντήσεις και οδηγίες εκ μέρους των εκπροσώπων του ΙΚΑ. Οι τελευταίοι είχαν, παράλληλα, την ευκαιρία να σημειώσουν και οι ίδιοι δυσχέρειες και προβλήματα στην εφαρμογή του συστήματος, διαβεβαίωσαν δε ότι το νέο σύστημα δηλώσεων δεν αλλάζει το ασφαλιστικό καθεστώς των εργαζομένων το οποίο ίσχυε την 31.12.2001.

Ο ΣΕΒ ευχαρίστησε τη Διοίκηση του ΙΚΑ για τη συνδρομή του και σημείωσε με ιδιαίτερη ικανοποίηση τη διαβεβαίωση του Ιδρύματος ότι θα λάβει υπόψη του τα ζητήματα αυτά, προκειμένου να προβεί στις σχετικές βελτιώσεις, και ότι η τόσο χρήσιμη συνεργασία των επιχειρήσεων με τις αρμόδιες υπηρεσίες του θα διατηρηθεί στο μέλλον. ♦

Οι ΜΜΕ της ελληνικής μεταποίησης στο νέο οικονομικό περιβάλλον

Η ελληνική οικονομία χρειάζεται την ευρωστία των μικρών και μεσαίων εταιριών για να συνεχίσει στην τροχιά της βελτίωσης και της ανάπτυξης στον καινούργιο χώρο της ΟΝΕ. Πέραν όμως των πολλών και ποικίλης μορφής προβλημάτων που αντιμετωπίζουν οι ΜΜΕ, πρέπει να σημειωθεί ότι εκτός από την αναγνώριση της αξίας τους, διαπιστώνεται και μια τάση για ενίσχυση της επιχειρηματικότητας με ρυθμίσεις που επιδιώκουν να στρέψουν το ενδιαφέρον των νέων ανθρώπων προς την επιχειρηματική δραστηριότητα ξεκινώντας από μια μικρή ή μεσαία εμβέλεια ανάληψη δράσης και ρίσκου.

Με τις επισημάνσεις αυτές έκλεισε την ομιλία του στο Συνέδριο ΕΛΣΕΒΒΥΕ 2000 που πραγματοποιήθηκε στις 16 Φεβρουαρίου 2002 στο ΕΒΕΑ ο γενικός Διευθυντής του ΣΕΒ κ. Ιωάννης Δραπανιώτης, τονίζοντας ότι ο ρόλος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι κρίσιμος για την εθνική οικονομία, τόσο για το υψηλό ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στην επιχειρηματική κοινότητα, όσο και για το ελαστικό μέγεθός τους, την προσαρμοστικότητα σε μεταβαλλόμενες συνθήκες, την ικανότητα να επινοούν και να δημιουργούν νέες μορφές παραγωγής και για τη συμβολή τους στην απασχόληση.

Ως εκ τούτου, κατέληξε ο κ. Δραπανιώτης, χρειάζεται συνεχής προσπάθεια όλων, κυρίως του κράτους, το οποίο θέτει τους όρους και το πλαίσιο του περιβάλλοντος, αλλά και των φορέων οι οποίοι επεξεργάζονται τους προβληματισμούς, πιέζουν και προτείνουν λύσεις, αλλά και προσπάθεια από τις ίδιες τις μικρομεσαίες εταιρίες, ώστε τα προβλήματα που βιώνουν στην καθημερινή πρακτική να μειωθούν και να απαλυνθούν. ♦

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ ΠΕΝΘΗ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Π. ΔΡΑΚΟΣ

Οραματιστής και τολμηρός δημιουργός

Ένας από τους πλέον εμπνευσμένους πρωτεργάτες της ελληνικής Βιομηχανίας, ο ιδρυτής της πρωτοποριακής, για την εποχή της, βιομηχανίας ηλεκτρικών οικιακών συσκευών ΙΖΟΛΑ, ο Γεώργιος Π. Δράκος έφυγε στις 23 Ιανουαρίου 2002 σε ηλικία 86 ετών. Ο βιομηχανικός κόσμος αλλά και ολόκληρη η κοινωνία που γνωρίζει το έργο και τη στάση του Γεώργιου Δράκου, ιδιαίτερα την ευαισθησία του στον άνθρωπο, με αισθήματα ειλικρινούς θλίψης και οδύνης αποχαιρέτησε τον δημιουργικό, φιλοσοφημένο επιχειρηματία και πρωτοπόρο της ελληνικής βιομηχανίας την Παρασκευή 25.1.2002 από τον Ιερό Ναό των Αγίων Θεοδώρων του Α' Νεκροταφείου Αθηνών.

Ο Γεώργιος Δράκος, ο οποίος διετέλεσε επί σειρά δεκαετιών μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Γενικός Γραμματέας, Αντιπρόεδρος και επί έξι έτη Πρόεδρος του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών διαδεχθείς τον μεγάλο Χριστόφορο Κατσάμπα,

υπήρξε από τους πρωτοπόρους της ελληνικής βιομηχανίας. Στα δύσκολα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, όταν η χώρα ήταν ερειπωμένη ο Γ.Π. Δράκος ξεκίνησε τη μεγάλη προσπάθεια το 1948. Νιώθοντας χρέος του να προσφέρει στη δοκιμαζόμενη χώρα του, δημιούργησε, παράλληλα προς την εμπορική επιχείρηση ειδών υγιεινής που είχε ο πατέρας του στην οδό Πραξιτέλους, τη μεγάλη βιομηχανία ηλεκτρικών συσκευών, την ΙΖΟΛΑ, που σύντομα έφθασε να απασχολεί μέχρι και 3.500 εργατές και υπαλλήλους. Η επιτυχία υπήρξε εντυπωσιακή. Στο τέλος της δεκαετίας του 1960 το ένα τρίτο της παραγωγής της ΙΖΟΛΑ εξαγόταν σε χώρες της Ευρώπης, της Μέσης Ανατολής και της Αφρικής. Παράλληλα ο Γεώργιος Δράκος τόλμησε πρωτόγνωρες για την εποχή του καινοτομίες που τώρα θεωρούνται κοινή επιχειρηματική πρακτική: τη διαφήμιση, τις δημόσιες σχέσεις, τη μηχανογράφηση, τις αλυσίδες καταστημάτων και τη διοικητική αποκέντρωση.

Οι καινοτόμες πρακτικές, που είναι πολλές και που εισήγαγε ο Γεώργιος Δράκος στην ελληνική οικονομία, είναι φυσικό να ξεχνιούνται ιδιαίτερα όταν συνέβησαν πριν από πάνω από τριάντα χρόνια. Μεταξύ πολλών άλλων υπήρξε ο πρώτος που διόρισε Διευθύνοντα Σύμβουλο στην επιχείρησή του, που δεν ήταν μέλος της

οικογένειας και αυτό προ τριακονταπενταετίας. Ήταν από τους πρώτους που τόλμησε να συμμετέχουν ξένα κεφάλαια στο μετοχικό κεφάλαιο της εταιρείας του. Άλλη του καινοτομία ήταν η πρώτη σύμβαση "underwriting" για την εισαγωγή της ΙΖΟΛΑ στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών με ανάδοχο την Εθνική Τράπεζα. Επί πλέον καθιέρωσε και τη συμμετοχή του προσωπικού στα κέρδη, διανέμοντας δωρεάν κοινές μετοχές και μετρητά στα στελέχη και στο εργατικό προσωπικό της επιχείρησής του. Αλλά και στην οικολογία είχε πρωτίες πολύ πριν η έννοια πολιτογραφηθεί στη χώρα μας. Το εργοστάσιο, π.χ., που έφτιαξε η ΙΖΟΛΑ στη Θήβα το 1972 προέβλεπε βιολογικό καθαρισμό με το ξαναεμφανισθέν ως καινοτομία (!) το 2001 σύστημα της οικολογικής φυσικής εκδοχής του βιολογικού καθαρισμού! Καθιέρωσε τη συνεχή επιμόρφωση των στελεχών με σεμινάρια και έκδοση εγχειριδίων και έστειλε συνεργάτες του στο εξωτερικό επανειλημμένα για να ενημερωθούν πάνω στις πιο πρόσφατες τεχνολογικές εξελίξεις.

Η μεγάλη του πίστη στη βιομηχανία τον ώθησε σε πολλαπλές συνεργασίες και συγχωνεύσεις με σκοπό τη δημιουργία μεγαλύτερων, πιο αποδοτικών και πιο ανταγωνιστικών μονάδων, την εποχή που η Ελλάδα δεν είχε καν νόμο περί συγχωνεύσεων.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ

ΨΗΦΙΣΜΑ

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ, που συνήλθε εκτάκτως, πληροφορήθηκε με θαύματα τη οδύνη τον θάνατο του

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Π. ΔΡΑΚΟΥ

πρώην Προέδρου του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών, και

Ψηφίζει

1. Να παρακολουθήσει σύσσωμο την κηδεία του το Διοικητικό Συμβούλιο του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών.
2. Να καταθέσει στέφανο στη σορό του, εξ ονόματος των παραγωγικών δυνάμεων της οικονομίας, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΣΕΒ.
3. Να υποβληθούν τα συλλυπητήρια του ΣΕΒ εκ μέρους των παραγωγικών δυνάμεων της χώρας στην οικογένεια του θανόντος.
4. Να διατεθεί στη μνήμη του ποσόν για κοινωφελείς σκοπούς.
5. Να δημοσιευθεί το ψήφισμα αυτό στον Τύπο.

Αθήνα, 24 Ιανουαρίου 2002
Ο Πρόεδρος του Δ.Σ.

Οδυσσέας Κυριακόπουλος

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν η ίδρυση της ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗΣ και της ΜΟΝΩΦΛΕΞ (μετέπειτα ΔΑΣ) σε συνεργασία με την οικογένεια Σβορώνου της ΒΙΟΣΩΛ. Ακολούθησε η δημιουργία των Ηνωμένων Σωληνοουργιών ΙΒΣ με τους Σβορώνους της ΒΙΟΣΩΛ και τους Στασινόπουλους της ΒΙΟΧΑΛΚΟ. Εκείνη την εποχή συνεργάστηκε με επιχειρηματικούς κολοσσούς, όπως οι εταιρείες Rheem, Whirlpool, Ignis, Philips κ.λπ. για τεχνική βοήθεια και συμμετοχικές επενδύσεις.

Ο Γεώργιος Δράκος υπήρξε συνεπής και άκαμπτος στην πορεία που χάραξε. Το βασικό κριτήριο με το οποίο αξιολογούσε τα στελέχη του ήταν η αξιοσύνη τους και η αγάπη που έδειχναν για την εργασία. Χαρακτηριστικά έλεγε ότι τα νέο-Ελληνικά είναι η μόνη γλώσσα στην οποία η έννοια σκλαβιά και η έννοια εργασία χρησιμοποιούσαν την ίδια λέξη (δουλειά), και αυτό δεν του άρεσε καθόλου. Σε εποχές που τα πολιτικά πάθη είχαν διαιρέσει τους Έλληνες σε δεξιούς και αριστερούς, εκείνος αντιτάχθηκε σθεναρά και αγνόησε τις πιέσεις για επιλεκτικές προσλήψεις των συνεργατών του.

Αν και παραδοσιακός βιομήχανος, χαρακτηριζόταν ως προοδευτικός εργοδότης τολμώντας πρώτος τη διανομή μέρους των κερδών της ΙΖΟΛΑ στο προσωπικό, σε μια εποχή που τέτοιου είδους παροχές ήταν άγνωστες για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Αυτή η “επαναστατική” νοοτροπία δημιούργησε φυσικά πολλούς αντίπαλους, ακόμη και μεταξύ των συναδέλφων του βιομηχάνων. Όσο για το κράτος που έπρεπε να είναι ο κύριος υποστηρικτής του ευεργετικού για την εθνική οικονομία έργου, που επιτελούσε η ΙΖΟΛΑ, του στάθηκε δυστυχώς μόνιμα αντίπαλος.

Λάτρευε τη βιομηχανία και για αυτό έβαλε όλα του τα οικογενειακά κεφάλαια για την ανάπτυξη των μονάδων του, όταν το τραπεζικό σύστημα αντιμετώπιζε τις επιχειρηματικές προσπάθειες όχι μόνο με καχυποψία αλλά και με εχθρότητα. Ο Όμι-

λος ΙΖΟΛΑ, πρόεδρος του οποίου από το 1963 ήταν ο Γεώργιος Δράκος, στο απόγειο της ακμής του συμμετείχε στα μέσα της δεκαετίας του 1970 σε δώδεκα εταιρείες και επτά σύγχρονα εργοστάσια, με δύο βασικούς κλάδους: τα οικοδομικά υλικά και τα είδη οικιακού εξοπλισμού.

Ο Όμιλος περιελάμβανε τις εταιρείες ΙΖΟΛΑ, Παναγιώτης Δράκος, ΒΕΣ, ΟΡΙΖΩΝ Α.Ε.Γ.Α. (Ασφαλιστική), ΔΡΑΚΟΣ ΑΛΥΣΟΣ Α.Ε., Ηνωμένα Σωληνοουργία Ι.Β.Σ. Α.Ε., ΛΑΥΡΕΩΤΙΚΗ ΑΒΕ., ΑΖΙΝΚΟ ΑΒΕ., ΞΥΛΑΝΗ ΑΒΕ., ΙΖΟΛΑΓΚΑΖ Α.Ε., ΕΠΟΣ και ΔΑΣ.

Ευγενής και ευπροσήγορος με τους συνανθρώπους του, αυστηρός με τον εαυτό του, μεγάλωσε την οικογένειά του με “πατριαρχικά” πρότυπα. Στα δυο του παιδιά, την Αλίκη (σύζυγο του Άρη Κατσάμπα) και τον Παναγιώτη, σημερινό πρόεδρο της Ένωσης Εισηγμένων Εταιρειών στο ΧΑΑ, μετέδωσε τις αρετές της ευθύτητας και της αγάπης του για τα βιβλία. Για να τιμηθεί η μνήμη του και οι αγάπες του για τη βιομηχανία, την ιστορία της και τα βιβλία ιδρύθηκε το Κέντρο Ιστορικής Έρευνας Ελληνικής Βιομηχανίας “Γεώργιος Δράκος” υπό την ευθύνη του Ελληνικού Λογοτεχνικού και Ιστορικού Αρχείου (Ε.Λ.Ι.Α.). Μεγαλώνοντας σε μια εποχή, όπου οι βιομηχάνες ήταν ταυτισμένες με τις οικογένειες, ο Γ. Δράκος μαζί με τη σύζυγό του Έλλη Γκίζα, κατάφεραν η δική τους οικογένεια να παραμείνει ευτυχισμένη και δεμένη ακόμη και όταν τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά για την ΙΖΟΛΑ.

Το 1974 ο Όμιλος ΙΖΟΛΑ είχε μια ιδανική σχέση ιδίων κεφαλαίων προς ξένα για την εποχή: 1:1 συμπεριλαμβανομένων και των δανείων καταναλωτικής πίστης, που τότε εμφανιζόντουσαν στο παθητικό των βιομηχανιών! Ο Όμιλος στον πίνακα των 100 μεγαλύτερων κατά το 1974 εταιριών είχε την 5η θέση από πλευράς απασχολήσεως, την 7η από πλευράς ιδίων κεφαλαίων, την 9η από πλευράς συνολικών κεφαλαίων και την 13η από πλευράς εξαγωγών!

Αποτέλεσμα όμως της ενεργειακής κρίσης του 1974 και των εσφαλμένων επιλογών των κυβερνήσεων που την διαχειρίστηκαν, η οικονομική κατάσταση του Ομίλου ΙΖΟΛΑ επιδεινώθηκε δραματικά.

Η σοσιαλμανία της μεταπολίτευσης και οι ιδεολογικές αντικαπιταλιστικές απεργίες που ξέσπασαν χειροτέρευσαν την κατάσταση και το 1977 κάτω από την ασφυκτική πίεση των χρεών, που εν τω μεταξύ συσσωρεύτηκαν, η “Ιζόλα” και η “Βιομέταλ Εσκιμό” αποδέχθηκαν πρόταση της Εθνικής Τράπεζας για τη δημιουργία κοινής βιομηχανικής εταιρείας, η οποία ονομάστηκε ΕΛΙΝΤΑ Α.Ε., με συνεισφορά των κλάδων και των εμπορικών σημάτων των δύο εταιρειών. Κάτω από μια διαχείριση ατόμων, που δεν ήταν καν μέτοχοι, η κατάσταση δεν βελτιώθηκε και η νέα εταιρεία, συσσωρεύοντας νέα χρέη στα οποία δεν μπορούσε να αντεπεξέλθει, περιήλθε στα τέλη της δεκαετίας του '80 στην κατοχή του ΟΑΕ (Οργανισμός Ανασυγκρότησης Επιχειρήσεων).

Σε μια από τις τελευταίες του συνεντεύξεις (το 1998 στο “Βήμα”) ο Γεώργιος Δράκος υπήρξε αφοπλιστικά ειλικρινής. Αφού απέδωσε την κατάρρευση της ΙΖΟΛΑ Α.Ε. αποκλειστικά σε οργανωμένο σχέδιο με εκτελεστή την Εθνική Τράπεζα, αναγνώρισε ταυτόχρονα ότι ορισμένοι βιομήχανοι δεν έδωσαν την οφειλόμενη προσοχή στον κοινωνικό παράγοντα. “Πολλοί φέρθηκαν στυγνά” είπε. “Αλλά και αυτοί, που έδειξαν το κοινωνικό πρόσωπό τους και έδωσαν σημασία στον κοινωνικό ρόλο της βιομηχανίας, δεν έτυχαν καμιάς ηθικής, έστω, αναγνώρισης από την πολιτεία” αλλά ούτε και από τους κοινωνικούς εταίρους που τόσο είχα ωφελήσει, με ελάχιστες φωτεινές εξαιρέσεις, “ώστε να γίνουν παράδειγμα για τους υπολοίπους”.

Ο Γεώργιος Δράκος συνέγραψε πολλά βιβλία, μέσα από τα οποία πέρασε τις εμπειρίες του, αλλά και χρήσιμες συμβουλές για τους νέους επιχειρηματίες. ♦

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΣΕΒ ΚΑΙ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Ο κ. Νίκος Χριστοδουλάκης παρέστη στη συνεδρίαση του Γενικού Συμβουλίου του ΣΕΒ

Ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών κ. Ν. Χριστοδουλάκης παρέστη στη συνεδρίαση του Γενικού Συμβουλίου του ΣΕΒ, που πραγματοποιήθηκε στις 4 Φεβρουαρίου 2002 στα γραφεία του Συνδέσμου. Απευθυνόμενος στα μέλη του ΣΕΒ ο κ. Χριστοδουλάκης τόνισε ότι η ελληνική Οικονομία έχει πολλές δυνατότητες εκτός από μία : να περιμένει ! και υπογράμμισε ότι η δημοσιονομική πειθαρχία και σταθερότητα συνιστούν πλέον τον ακρογωνιαίο λίθο της αναπτυξιακής πολιτικής. Αναφέρθηκε στη συνέχεια αναλυτικά στις μεταρρυθμίσεις και τις πρωτοβουλίες οι οποίες θα αναληφθούν και θα περιλαμβάνουν τις ακόλουθες δράσεις :

1. Απελευθέρωση των αγορών.
2. Καθιέρωση νέων θεσμών αγοράς, όπως οι ρυθμιστικές αρχές και οι παράγοντες μακροοικονομικής και πιστωτικής ευστάθειας.
3. Αποκρατικοποιήσεις που θα συνοδεύονται με αλλαγή του νόμου.

4. Ανάδειξη της Ελλάδας ως Χρηματοπιστωτικού Κέντρου.
5. Προσέλκυση ξένων επενδύσεων με τη χρήση νέων μεθόδων.
6. Φορολογική μεταρρύθμιση.
7. Επιτάχυνση του Γ' ΚΠΣ με νέο πλαίσιο για την ιδιωτική χρηματοδότηση των έργων.
8. Νέο αναπτυξιακό νόμο.
9. Προώθηση της επιχειρηματικότητας.

Οι πρόεδροι του ΣΕΒ κύριοι Οδυσσέας Κυριακόπουλος και Λευτέρης Αντωνάκοπουλος αφού επισήμαναν ότι οι εξαγγελίες του κυρίου υπουργού κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση και είναι βήματα θετικά για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας, συμφώνησαν με τη θέση του κ. Χριστοδουλάκη ότι είναι άμεση η ανάγκη επιτάχυνσης των διαρθρωτικών αλλαγών, γιατί τα χρονικά περιθώρια στενεύουν.

Στη συνέχεια έγινε ευρύτατη συζήτηση μεταξύ του κ. υπουργού και των μελών του Γενικού Συμβουλίου, κατά τη

διάρκεια της οποίας δόθηκε η ευκαιρία να τεθούν θέματα που δημιουργούν προβλήματα στην παραγωγική διαδικασία και είναι άμεσης προτεραιότητας, όπως : Η φορολογική μεταρρύθμιση, η άρση των εμποδίων στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων, η μείωση του κόστους εργασίας και ενέργειας, τα αναπτυξιακά κίνητρα που θα στοχεύουν στην προσέλκυση νέων επενδύσεων και θα διευκολύνουν τον εκσυγχρονισμό και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των παλαιών επιχειρήσεων. Επισημάνθηκε επίσης η ανάγκη για πιο αποτελεσματική και ταχύτερη διαχείριση των πόρων του Γ' ΚΠΣ, ο περιορισμός της γραφειοκρατίας των δημοσίων υπηρεσιών, η απλούστευση και μείωση των κανονιστικών ρυθμίσεων, η βελτίωση των διαδικασιών εισαγωγής στο Χρηματιστήριο, καθώς και θέματα διεθνών λογιστικών προτύπων και εταιρικής διακυβέρνησης.

Κυρίαρχο σημείο που ανεδείχθη από αυτή την πολύ σημαντική συνάντηση, ήταν η έντονη ανησυχία του επιχειρηματικού κόσμου, για το γεγονός ότι τέτοια μέτρα που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν θετικά, δυστυχώς, καθυστερούν να υλοποιηθούν, με αποτέλεσμα να χάνεται πολύτιμος χρόνος. ♦

Ευρωπαϊκά περιβαλλοντικά βραβεία θέσπισε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Με βασικό στόχο να παρακινήθούν οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ώστε να εντάξουν τη φροντίδα για το περιβάλλον στις επιχειρηματικές τους στρατηγικές, προκηρύσσονται τα Ευρωπαϊκά Περιβαλλοντικά Βραβεία τα οποία απονέμονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της περιβαλλοντικής πολιτικής της Ε.Ε. Ο θεσμός υποστηρίζεται επίσης από το UNEP (United Nations Environment Programme). Ο διαγωνισμός επιβραβεύει τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις που αποτελούν τα καλύτερα παραδείγματα επιχειρηματικής περιβαλλοντικής πολιτικής.

Ο Σύνδεσμος Ελληνικών Βιομηχανιών (ΣΕΒ), ως αρμόδια αρχή για τη συγκέντρωση και την αξιολόγηση των ελληνικών υποψηφιοτήτων, έχει καλέσει ήδη όλες τις ενδιαφερόμενες ελληνικές επιχειρήσεις να υποβάλουν προτάσεις για τη συμμετοχή τους στον διαγωνισμό για το έτος 2002. Βραβεία θα απονεμηθούν για τις ακόλουθες κατηγορίες :

1. Βραβείο Διαχείρισης με στόχο την Αειφόρο Ανάπτυξη,
2. Βραβείο Προϊόντος,
3. Βραβείο Τεχνολογίας για την Αειφόρο Ανάπτυξη,
4. Βραβείο Διεθνούς Συνεργασίας για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Μετά την υποβολή των υποψηφιοτήτων θα ακολουθήσει μια πρώτη αξιολόγηση από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων του ΣΕΒ, ώστε να επιλεγούν οι καλύτερες ελληνικές υποψηφιοτήτες σε κάθε κατηγορία, οι οποίες και θα προωθηθούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την τελική κρίση. Η τελετή απονομής των βραβείων θα γίνει στα τέλη του 2002.

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ – ΑΡ. ΑΔ. 225/1988/ΚΔΑ
IMPRIMÉ FERMÉ – SOUS PERMIS N° 225/1988 DU CENTRE DE TRI

ΔΕΛΤΙΟ

ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
ΔΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

Ιδιοκτήτης

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΩΝ
Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

FEDERATION OF GREEK INDUSTRIES
5, Xenophonos str., 105 57 – ATHENS

e-mail: main@fgi.org.gr

internet address: www.fgi.org.gr

Εκδότης - Διευθυντής

ΤΑΚΗΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Ξενοφώντος 5, 105 57 – Αθήνα

ΤΗΛΕΦΩΝΑ: ΣΕΒ 323.7325-9

ΤΕΛΕΞ 216.247

FAX 322.2929

Τυπογραφείου 959.0238

Υπεύθυνος Τυπογραφείου

ΛΕΩΝΙΔΑΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Α.Ε.

Ευαγγελιστριάς & Γρυπάρη 45α

Καλλιθέα 176 71

ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΑΧ. 10